

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2011/12:10

Stenografiska
uppteckningar
2011/12:10

Fredagen den 11 november

---

1 § Allmänna frågor

Statsrådet Birgitta Ohlsson

Återrapport från extra möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 22 oktober 2011

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 15 november 2011

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar alla välkomna till EU-nämndens sammanträde. Jag har en övrig punkt som jag vill anmäla. Det gäller frågan om en beredningsgrupp för långtidsbudgeten.

Vi börjar med statsrådet Birgitta Ohlsson. Det finns A-punkter. Är det någon som har några frågor om det? Nej, då lämnar vi punkten om A-punkter. Då går vi till återrapport från det extra mötet.

Anf. 2 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Vi hade ett extrainsatt möte i Bryssel en lördag, den 22 oktober, då också Herman Van Rompuy deltog. Där kom vi in mycket på den ekonomiska krisen. Det var tre huvudfrågor som diskuterades på det här mötet.

Det var frågan om ekonomisk styrning i eurozonen, fördragsändringar och instruktioner inför ER om slutsatstexterna.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<
Eurozonens länder måste få diskutera frågor som rör dem specifikt, men det finns stora fält, som den inre marknaden och banksektorn, där det är väldigt viktigt att vi har ett 27-perspektiv. Beslut som rör 27 länder ska också fattas av 27 länder.

Tyskland drev på oerhört hårt på det här mötet genom sin utrikesminister Westerwelle om fördragsändringar. Många av oss var väldigt skeptiska. En majoritet av medlemsländerna var faktiskt skeptiska till just det här med fördragsändringar som kan ställa till oerhörda problem i många länders parlament. Vi tycker att det är fel väg att gå att börja med fördragsändringar om så blir fallet. Vi tycker att det är bättre att man jobbar med att implementera sexpaketet först och se till att det ger resultat.

Annars kan man säga att slutsatserna var välbalanserade. De reflekterade majoriteten av medlemsstaternas ståndpunkter från det möte med GAC som vi hade veckan innan.

Jag kan också tillägga att jag förde fram att stycket om klimat borde förstärkas och bli lite skarpare.

Anf. 3 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack, ministern! Jag har en fråga om det papper som Sverige, England och Tjeckien lämnade in. Det var ingenting som vi kände till i förväg. Det är mest en fråga om vi inte kan få sådana saker oss tillsända i EU-nämnden. Det är samma sak med papperet om klimat. Det var väldigt bra att ni lämnade det, men tyvärr blev det väl ingen förstärkning i slutsatserna sedan.

Anf. 4 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Inspelet från Sverige med flera kom ganska sent. Det kom efter det att vi hade haft möte med EU-nämnden. Jag var själv på resa i Moldavien. Det kom in på fredagskvällen om jag inte missminner mig. Det var ett ganska sent inspel.

När det gäller klimataspekten är det som Ulf Holm säger. Vi vet att det råder en ganska stor klimatrötthet nu, inte minst inför mötet i Durban. Där ville vi markera, vilket några andra medlemsstater också höll med om, att man borde kunna få upp tempot lite mer. Det var mer ett inspel under själva diskussionen. Den debatten är inte över ännu.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Det är bra om alla papper som skickas in kommer till EU-nämnden även om de kommer sent. Jag instämmer med Ulf Holm. Då har man ryggen fri som minister.

Om det inte finns några fler frågor på återrapporten lägger vi den till handlingarna.

Vi går över till dagordningen och börjar med punkt 3 om nästa fleråriga budgetram. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 6 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag kan meddela att innan själva mötet med allmänna rådet äger rum kommer vi att ha ett nytt så kallad like-minded-möte på morgonen. Jag är väldigt tacksam om den här informationen inte sprids före lunch på tisdag. Vi diskuterar just nu med våra likasinnade.

Det här kommer att bli en uppföljning av det möte som vi i Sverige tog ledartröjan för och som ägde rum i Bryssel i september. Vi har samlat en vid krets av likasinnade länder som vill reformera och framför allt banta EU:s långtidsbudget. Den här gången kommer Tyskland att stå värd för mötet. Den här kretsen av like-minded-länder har utökats. Tjeckien kommer också att delta på det här mötet, och det är flera andra länder som också visar intresse. Vi jobbar oerhört hårt genom resor för att se till att vi håller gruppen samman och blir fler.

Vi hoppas att vi ska kunna fortsätta och få en gemensam restriktiv signal från det här mötet. Vi kommer förstås att rapportera tillbaka till er så fort vi vet vad som har skett. Vi har fortsatt att träffas både på tjänstemannanivå och på ministernivå. Jag har bland annat besökt Paris och Köpenhamn och diskuterat hur vi går vidare med mina kolleger.

Vid GAC-mötet kommer det framför allt att vara en orienteringsdebatt om MFF, långtidsbudgeten, utifrån de frågor som det polska ordförandeskapet har tagit fram. Man kommer att diskutera sammanhållningspolitiken, jordbrukspolitiken, fiskeripolitiken och också den nya fonden för infrastruktur. Nämnden har fått del av det polska ordförandeskapets rapport om de här förhandlingarna. Rapporten kommer också att behandlas vid decembermötet med GAC inför Europeiska rådet.

Vi i Sverige betonar att man måste få en uppifrån-och-ned-ansats när man diskuterar långtidsbudgeten mer strukturellt. Man måste ta budgetens tak och ramar först och sedan diskutera själva innehållet. Det polska ordförandeskapet har en helt annan vision. De vill börja nedifrån och avsätta pengar för olika fält och sedan sätta taket. Som ni ser blir det väldigt lätt en mycket stor och svällande budget om man går den vägen. Vi tycker att det är fel väg att gå.

Våra mål och våra prioriteringar är väl kända för EU-nämnden. Det handlar om omprioriteringar, oförändrad utgiftsnivå och oförändrad bruttoavgift. Det kräver förstås stora nedskärningar, framför allt när det gäller sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken. Vi tycker att det är mycket viktigt att långtidsbudgeten ger förutsättningar att skapa en politik som ger europeiskt mervärde mycket tydligare än vad kommissionen har föreslagit hittills och framför allt bidrar till ett konkurrenskraftigt EU. Det är mycket viktigt att betona det.

När det gäller sammanhållningspolitiken, som vi tycker ska minskas kraftigt, ligger förstås fokus på de mest behövande delarna av Europeiska unionen. Det innebär att man minskar stödet till de mer utvecklade delarna. Jag vill samtidigt betona att gleshetskriteriet ska ges en tillräcklig tyngd. Det territoriella samarbetet prioriterat. Det är viktigt att lyfta fram.

Vi i Sverige är, tillsammans med många andra medlemsländer, mycket kritiska mot den nya så kallade mellankategorin som har lyfts fram. Det handlar om medlemsstater som har en bnp på mellan 75 och 90 procent av EU-genomsnittet. Det är någonting som vi har lyft fram en stark kritik mot. Det är framför allt några av EU:s allra största och ganska rika länder som kommer att få väldigt mycket stöd genom den här nya mellankategorin. Det motsätter vi oss också mycket kraftigt. Vi stöder också förslaget på att sänka taket för hur mycket stöd en medlemsstat kan få i relation till sin bnp.

Vi kommer envist att fortsätta att försvara principen om nationell medfinansiering. Det är mycket viktigt att den finns kvar. Som jag nämnde ska man fokusera mer på det tydliga europeiska mervärdet i investeringar framför allt när det gäller gränsöverskridande infrastruktur. Det ska hela tiden finnas med.

När det gäller energi- och it-sektorn har vi betonat att marknaden har ett stort ansvar för finansieringen.

Utifrån kommissionens förslag och det som har diskuterats är vi mycket tydliga med att de föreslagna nedskärningarna av sammanhållningspolitiken och jordbrukspolitiken inte räcker. Det handlar om minskade utgifter och om hela jordbrukspolitiken. Vi pratar om marknadsorientering och ett ökat relativt fokus på landsbygdsutvecklingen. Vi tycker att direktstöden ska frikopplas helt. De ska utjämnas mellan medlemsstater och fasas ut på sikt. I dag slukar de en tredjedel av EU:s hela budget. Det är en otroligt stor del som måste reformeras kraftigt.

Vi är skeptiska till förslaget om förgröning av direktstödet. Jag har tidigare här i nämnden nämnt att vi ser en rädsla för att miljönyttan blir väldigt begränsad med förgröningen. Vi tror också att det är mer effektivt med riktade åtgärder inom landsbygdspolitiken om man vill få ett skarpare, grönare jordbruk. Vi är också rädda för att vi kan få något som vi kallar för relabelling, det vill säga att vi får en falsk ometikettering, och man fortsätter med samma jordbruksstödspolitik och sätter en miljöstämpel som en liten fin lapp på ytan utan att det blir någon reell förändring. Det är helt fel väg att gå. Det måste vara reella, progressiva miljöreformer för att det ska lyckas.

Vi är kritiska till en ny krismekanism för jordbruket, och vi är också mycket negativa till att öppna globaliseringsfonden för den här sektorn. Det senare strider förstås mot sunda budgetprinciper. Det är någonting som man bör markera. Globaliseringsfonden ligger dessutom utanför budgetramen, vilket också är negativt.

Anf. 7 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Herr ordförande! Tack för föredragningen, ministern! Vi håller med regeringen om att man bör banta detta. Det finns behov av nedskärningar. Det är sorgligt att se att EU-parlamentet verkar kosta mer och mer. Jag tänker även på den här flytteirkusen och översättningsbehovet. Vi har även sagt tidigare att vi anser att man bör skära ned mer än vad regeringen förespråkar. Vi tycker att man bör kunna skära ned mer på administrationen och banta EU-parlamentet. Det gäller också sammanhållningspolitiken och utrikestjänsten.

När det gäller sammanhållningspolitiken bör man kunna sänka kraftigt för de minst utvecklade regionerna och slå ihop övergångsregioner med utvecklade regioner. Samtidigt bör man höja medfinansieringen med 50 procent och enbart behålla finansieringen för de TEN-projekt som vi har råd med i dagsläget och som är av uppenbar nytta för alla EU-länder.

Det torde vara känt att vi tycker att potentiella kandidatländer först på egen hand ska nå upp till en viss ekonomisk nivå innan de börjar förhandla. Som det ser ut nu bygger vi upp de här länderna ekonomiskt så att de kan börja förhandla.

Utöver det regeringen säger om jordbruket vill vi inte ta ställning förän vi ser hur jordbruks- och fiskeripolitiken kommer att se ut i färdigt format, men uppenbarligen behöver det bantas där med.

En sammanfattning av vår avvikande mening är att vi önskar att regeringen föreslår fler nedskärningar och en högre medfinansiering när det gäller sammanhållningspolitiken.

Anf. 8 MARIE GRANLUND (S):

Tack för redogörelsen, ministern! Jag skulle vilja ställa två frågor. Vi tycker att det skulle vara intressant att pröva att införa en transaktions-skatt. Det har regeringen avfärdat. Nu kan man emellertid läsa att finansministern på Europaportalen pratar om att han är positiv till att införa någon form av aktivitetsskatt. Då är min fråga: Är det någonting som regeringen driver formellt? Och vad är i så fall skillnaden? Jag undrar om Birgitta Ohlsson skulle vilja redogöra för skillnaden mellan transaktions-skatt och aktivitetsskatt. Det skulle vara väldigt intressant för oss att veta.

Den andra frågan handlar om att Sverige tidigare har drivit att vi, när det gäller sammanhållningspolitiken, ska titta på regioner oavsett var de finns. Det är det som har varit det intressanta när man pratar om återflöde och annat. Är regeringen beredd att gå ifrån den principen och i stället prata om land? Kommer Sverige i så fall att komma på undantag och inte komma i fråga för återflöde?

Anf. 9 JENS HOLM (V):

Jag tycker att det finns mycket i den svenska positionen som är bra och som vi i Vänsterpartiet instämmer med. Jag vill fokusera på tre frågor som jag vill ställa till ministern.

Den första gäller förgröningen av jordbrukspolitiken. Spontant är väl alla för att det måste in mer miljödimensioner i jordbrukspolitiken, men precis som ministern är jag orolig för att detta bara blir en etikett som man sätter på och sedan tror man att man har löst frågan. Om man tar strid mot ett av de bärande förslagen i den nya jordbrukspolitiken krävs det också att man har konkreta alternativ när det gäller just hur miljönytta skulle kunna stärkas. Det vore bra om regeringen kunde redogöra för det nu eller återkomma till det vid annat tillfälle.

Jag instämmer med Marie Granlund i vad som har sagts om transaktionsskatt. Det är något som också vi i Vänsterpartiet vill ha. Det vore bra med en precisering, så kanske vi kan bli eniga.

Avslutningsvis vill jag säga att vi i Vänsterpartiet i finansutskottet den 29 september har anmält en avvikande mening om långtidsbudgeten. Vi tycker att Sverige borde verka för att EU:s budget vad gäller den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken inte ska få ökade anslag. Om det fortfarande är så att den kommer att få ökade anslag och Sverige inte vill driva att den ska få mindre anslag vidhåller jag den avvikande meningen.

Anf. 10 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack, ministern, för redogörelsen! Jag ska först ge regeringen stort beröm. Jag tycker att det är jättebra att ni tar fram denna like-minded-grupp, ger Tyskland stöd för att mötet blir av och sätter press på de andra. Det är ett väldigt bra initiativ som bör uppmärksammas. Och jag lovar att jag inte ska säga något före tisdag lunch.

Det hela är ju på ett tidigt stadium, så det är svårt att ha konkreta åsikter. Mycket av det som ministern säger låter väldigt bra, men det återstår att se hur de konkreta förslagen kommer att se ut.

Vi har samma skepsis som Birgitta Ohlsson mot detta med förgröningen. Det är risk för att det bara blir en ändrad etikett. Därför måste vi ta fram mer konkreta förslag.

Jag tror att det är viktigt att man också gör en utvärdering av några av de elitprojekt som EU sysslar med, Galileo och allt vad de heter, som uppenbarligen slukar enorma summor pengar men där vi har svårt att se vilket mervärde – jag tror att Birgitta Ohlsson använde just ordet mervärde – de ger Europeiska unionen. Det verkar vara fritt fram för sådana projekt att sluka hur mycket som helst. Det måste vara bättre budgetdisciplin även på de områdena.

Det finns också något att ta tag i när det gäller fiskepolitiken.

När det gäller energieffektivitet instämmer jag inte med att marknaden plötsligt ska stå för allting. Det kan finnas motivation till att EU ger någon sorts stöd. Det är inte bara svart och vitt här, utan man måste se till vilka mål EU ska uppnå och hur de bäst kan uppnås. Där kan EU kanske spela en bättre roll än man gör i dag.

Jag vet inte om man får avge avvikande mening här. Vi har ju haft en avvikande mening om Tobinskatten. Där är det viktigt att vi tycker att EU inte ska skapa egna medel. Kommissionens förslag innebär ju ett sätt att skapa egna medel, och det stöder inte Miljöpartiet. Där har jag en fråga: Finns det andra förslag om hur EU ska få egna medel som diskuteras i EU-kretsen? Det brukar dyka upp olika sådana förslag titt som tätt. Sverige måste vara uppmärksam och se till att stoppa de förslagen.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Det här är ju på ett tidigt stadium. Även om man inte anmäler sin ståndpunkt i detalj behöver vi väl inte nödvändigtvis se det som att man ger regeringen ett okej. Det är därför jag säger att jag ska återkomma om huruvida vi ska ha en särskild beredningsgrupp om långtidsbudgeten.

Anf. 12 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Jag börjar med frågorna från Margareta Sandstedt, Sverigedemokraterna. Sverige tillhör absolut de mest budgetrestriktiva länderna i Europeiska unionen när det gäller långtidsbudgeten. Vi försöker jobba intensivt på alla fronter för att reformera, banta och modernisera det vi tycker är fel i dag.

På det möte som jag nu har rapporterat inför kommer det framför allt att vara sammanhållningspolitik och jordbrukspolitik som ska diskuteras. Administration kommer lite längre fram. Där kan man också se vikten av en del reformer på en del fronter.

När det gäller utrikesfronten, som också Jens Holm nämnde, vill jag dock markera att vi inte har samma åsikt som vare sig Sverigedemokraterna eller Vänsterpartiet. Vi tycker snarare att vi behöver förstärka på den fronten, alltså att vi behöver ha ett mer effektivt samarbete på utrikesfronten också på EU-nivå.

Administrationsfrågorna kommer alltså upp lite längre fram.

Sedan har vi frågorna från Marie Granlund, Socialdemokraterna. Regeringen är fortsatt skeptisk till en Tobinskatt, en FTT. Detta diskuterades på G20-mötet i Cannes, och förutsättningarna att få resultat var väl knappast särskilt goda i och med att USA är så pass negativt. Det finns också en diskussion om huruvida en Tobinskatt skulle vara effektiv eller inte. Många bedömare säger att det i så fall måste ske på global nivå. Det finns inget stöd för det. Vi motsätter oss en sådan skatt och tycker inte att det är rätt väg att gå.

När det gäller frågan om en aktivitetsskatt känner jag inte till några ytterligare detaljer. Ni får återkomma till finansminister Anders Borg i den frågan.

Jens Holm lyfte fram ett viktigt fält, nämligen miljö. Jag gläder mig åt att ni delar min uppfattning att man ska vara skeptisk mot detta med förgröning innan vi har sett konkreta resultat. Det finns en stor risk för att man bara ometiketterar och att det blir samma miljöfarliga politik som fortsätter. Här har vi fokus på att investeringar ska ske i klimat och fram-

för allt i teknik och utveckling. Det är några av huvudfälten. Vi får återkomma när det finns något mer detaljerat att ta ställning till, men det handlar om att öka det relativa fokuset på landsbygds- och miljöutveckling, där man kan se mer konkreta projekt, så att det inte blir fluffigt och luddigt.

Jag kan nämna att jag besökte min nya danska kollega, socialdemokraten Nicolai Wammen, när jag var i Köpenhamn. Vi hade en lång diskussion om hur vi under det danska ordförandeskapet ska kunna stödja detta. Ett grönt Europa är en av huvudparollerna inför deras ordförandeskap. Vi ska göra allt för att bereda detta, och de vill också ha ett starkt stöd från svensk sida i de frågorna för att få ett miljö- och klimatengagerat ordförandeskap.

Till Ulf Holm, Miljöpartiet, vill jag säga att jag absolut håller med om att det måste vara budgetdisciplin. Man kan inte kalla vad som helst för europeiskt mervärde bara för sakens skull. Också här, liksom med förgröningen, måste vi följa upp och vara tydliga med att det ska bli verkliga effekter. Här har vi varnat tillsammans med flera andra EU-länder. Det finns bland annat ett förslag på gång om att lägga exempelvis Iter utanför EU-budgeten. Det ger en falsk bild av hur stor budgeten är när många tunga poster ligger utanför det som har redovisats av kommissionen. Där är det jätteviktigt att vi är tydliga.

Ulf Holm nämnde också detta med energieffektivisering. Det är också något som jag vet att danskarna har flaggat för att man vill diskutera, men det kommer i så fall under våren.

När det gäller frågan om andra skattefält än FTT, alltså Tobinskatten, kan jag nämna att detta med moms har varit uppe för diskussion. Där vidhåller vi vår ståndpunkt att beskattningsrätten ska vara nationell. Vi är alltså negativa.

Anf. 13 MARIE GRANLUND (S):

Det är möjligt att jag var ouppmärksam, men svarade statsrådet på frågan om sammanhållningspolitiken?

Anf. 14 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Jag ber om ursäkt för att jag glömde svara på den frågan.

Regeringens position har varit väldigt tydlig. Den är att sammanhållningspolitiken bör minskas kraftigt och ha fokus på de mest behövande delarna av unionen samtidigt som man minskar stödet för de mer utvecklade delarna. Det innebär inte att vi säger nej till stöd.

I mitt inledande anförande lyfte jag fram att gleshetskriteriet måste ges tillräcklig tyngd. Det spelar också stor roll för svensk sida med tanke på hur vårt eget land ser ut. Det är viktigt att man har fokus på det territoriella samarbetet.

Den stora frågan som har kommit upp och just nu diskuteras intensivt gäller mellankategorin. Det handlar om regioner med en bnp på mellan 75 och 90 procent. Det är den stora stridsfrågan just nu i och med att det är ett nytt inslag i sammanhållningspolitiken.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Jag kan nämna att Bo Bernhardsson och jag i finansutskottet har lyssnat på finansministern när han talade om alternativa sätt att belasta bankerna, om man nu väljer att göra det. Som Birgitta Ohlsson sade kan man göra det genom moms. Man kan också tänka sig något liknande den stabilitetsavgift vi har i Sverige. Jag tror också att arbetsgivaravgifter har varit på tapeten. Men detta är väl en fråga som vi bör ta upp med finansministern i första hand.

Jag sammanfattar detta med att det finns stöd för regeringens position med en avvikande mening från Sverigedemokraterna, som fokuserar på att regeringen ska ha ståndpunkten att man ska skära mer i budgeten och att man ska ha en höjd medfinansiering. Jag uppfattar också att det finns en upprepning av den tidigare meddelade avvikande meningen från Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna om transaktions-skatt. I övrigt har jag inte uppfattat några avvikande meningar. Det är heller inte så viktigt att framföra avvikande meningar i detta tidiga stadium, vill jag understryka.

Då finner jag att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta diskussionerna beträffande flerårsbudgeten.

Vi går nu till punkt 5, som mer är en formpunkt om vad som har tilldragit sig i Europaparlamentet. Finns det några synpunkter? Nej.

Då går vi vidare till punkt 6, som är en informationspunkt. Jag föreslår att vi tar den tillsammans med punkt 7, för de rör både det föregående Europeiska rådets möte och det kommande, och de frågorna flyter ihop. Birgitta Ohlsson får gärna ta båda i ett sammanhang.

Anf. 16 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

På rådsmötet i oktober var detta en informationspunkt utan bordsrunda. Det blev alltså ingen längre diskussion. Statsministern har dessutom varit och återrapporterat i nämnden.

Låt mig nu gå in på förberedelserna inför rådsmötet den 9 december. Då kommer det polska ordförandeskapet att presentera dagordningen. Nämnden har fått den. Det kommer att vara fokus på ekonomiska frågor, tillväxt, fördjupad samordning i eurozonen och fördragsändring. Dessa frågor kommer att vara i huvudfokus, men också EU:s utvidgning kommer att tas upp.

För oss som är utvidgningsvänner är det väldigt positivt att under-tecknandet av Kroatiens anslutningsfördrag kommer att ske samma dag, alltså under Europeiska rådet den 9 december. Det är glädjande.

Nämnden kommer att informeras fortlöpande om den ekonomiska krisen. Det är en väldigt snabbväxande materia. Ni kommer fortlöpande att få inblickar i vad som händer. Vi får återkomma till nämnden när det gäller GAC och ER i december.

Anf. 17 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! När det gäller frågan om fördragsändring stod det i återrapporten att många länder möjligen var skeptiska men att inget var emot. Jag vet inte hur det arbetet fortsätter. Finns det några mer konkreta förslag, och hur långt har den diskussionen kommit? Eller är det så att två tre länder kommer att fortsätta driva den här frågan trots ett motstånd från kanske tio eller tolv länder?

När det gäller energifrågorna kommer det ständigt nya rapporter om hur svårt det är för medlemsländerna att uppfylla målsättningen när det gäller energieffektiviseringen. Då är frågan på vilket sätt detta ska följas upp till EU-toppmötet. Det ska ju vara en av de större punkterna. Där ligger även stresstesterna av kärnkraft, som ju gjordes i våras. Finns det någon förhandsinformation om vad som är på gång på den punkten?

Det står också att man ska diskutera budgetfrågorna. Vilken del av budgetfrågorna är det som ska diskuteras, eller är det kanske hela budgeten?

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Det finns ju en årsbudget. Den ska vi ta upp här i nämnden i nästa vecka.

Anf. 19 JENS HOLM (V):

Jag vill ansluta mig till det Ulf Holm sade om fördragsändring. Vi har ju diskuterat det flera gånger i det här sammanhanget. Det känns som att det finns en risk för att vi kokas långsamt här. Man lägger fram ett förslag och Sverige är lite skeptiskt men säger inte nej, och sedan tar man steg efter steg och plötsligt är det för sent att opponera sig. Jag tycker att Sverige borde höja rösten tydligare mot en fördragsändring.

Jag undrar också om bankakuten, detta att man ska rädda de europeiska bankerna. Jag vill fråga Birgitta Ohlsson om det har kommit någon konkret förfrågan om att Sverige ska vara med och bidra ekonomiskt till den, eller kommer det en sådan förfrågan inför mötet?

Anf. 20 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Vi börjar med Ulf Holm från Miljöpartiet och hans fråga. Den rörde fördragsändringar. Man kommer att utreda behovet av det. Vi har inte fått något konkret förslag som man kan säga att man är för eller mot. Men vi är skeptiska, och det är en majoritet av medlemsstaterna som har en sådan åsikt. Vi var många på mötet med allmänna rådet i Bryssel som uttryckte en skarp rädsla för vad fördragsändringar kan innebära. Medan Tyskland var mer positivt var vi många länder som var skarpt negativa. Det var också därför vi gjorde detta sena inspel tillsammans med några kamrater på fredagskvällen. Men vi får helt enkelt återkomma.

Herman Van Rompuy har fått ett uppdrag att ta fram en form av rapport. Rådet kommer att återkomma i frågan till december 2011 när det gäller behovet av vilka fördragsändringar som finns. Vi hoppas nu att man lyssnar in och ser att det är stor splittring i frågan.

Jens Holm lyfte fram frågan om huruvida Sverige kan tvingas garantera banker i andra länder. Svaret på frågan är nej.

Herr ordförande! När det gäller frågan om stresstester av kärnkraftverk har vi inte fått någonting konkret ännu, vad jag har sett. Vi får helt enkelt återkomma inför GAC vid nästa möte.

Anf. 21 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Jag tackar statsrådet. Jag har lite funderingar på hur många som förväntas säga att man måste folkomrösta när det gäller fördragsändringar. Har ni någon aning om hur många det rör sig om?

Jag antar att EU 2020 kommer upp när tillväxt- och sysselsättnings-skapande åtgärder ska diskuteras. Finns det några indikationer på den ekonomiska krisen och hela den turbulens som nu råder? Förväntar man sig att man bara kör på med hela denna strategi, eller kommer det några andra diskussioner om strategin på grund av ekonomin?

Anf. 22 JENS HOLM (V):

EU-ministern! Min fråga var om det har kommit någon begäran eller förfrågan eller något erbjudande om att Sverige ska bidra ekonomiskt till bankakuten. Jag vet att de inte kan tvinga oss på det ena eller andra sättet.

Anf. 23 ULF HOLM (MP):

Det gäller frågan om energieffektivisering, som jag upprepar.

Det har kommit rapporter från flera medlemsstater om att de har svårt att uppnå det mål som sattes upp av EU och att det går trögt. Jag undrar därför om Sveriges regering kommer att ta något initiativ för att lyfta upp frågan och flytta fram positionerna.

Sedan frågade jag om vilka områden av EU:s flerårsbudget som ska diskuteras. Är det hela paketet eller är det bara någon specifik del av budgetfrågan som ska upp på mötet?

Anf. 24 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Låt oss starta med frågan som ställdes av Désirée Pethrus om EU 2020, bland annat. Kommissionen gör uppföljningsrapporter om länderna där man har gjort rekommendationer som ska implementeras. Det är klart att det kan bli tufft för en del länder som också har en finansiell kris. Men detta förstärker bara vikten av att EU 2020-rekommendationerna är en viktig väg ut för många länder. Det handlar om att ha tydliga skattesystem, att se till att fler kvinnor arbetar med mera. Det är viktigt att man följer de rekommendationer som finns. Jag tror att vi får återkomma mer i detalj om detta.

Sedan har vi folkomröstningsfrågan och hur många som kan behöva hålla folkomröstningar om fördragsändringar. Jag kan inte svara på det i dagsläget, men det är flera länder som har uttryckt en oerhörd oro. Man behöver inte vara Marie Curie eller Einstein för att kunna gå tillbaka och titta på dem som hade problem med Lissabonfördraget och diskussioner om det. En del har varnat för att detta kan vara lite som att öppna Pandoras ask. Även om det är mycket begränsade fördragsförordningar som föreslås kan det hända att det öppnar en diskussion för andra, större saker också. Det är därför vi följer detta med oro.

Jag går nu över till frågan från Jens Holm om huruvida det hade kommit in någon speciell förfrågan. Enligt min vetskap och kunskap är svaret nej på denna fråga.

Ulf Holm ställde en fråga om årsbudgeten.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Frågan gällde väl om det var flerårsbudgeten eller någon annan års budget – nästa års budget, till exempel – som ska diskuteras.

Anf. 26 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Vill du repetera frågan, Ulf Holm? Jag skrev lite slarvigt här.

Anf. 27 ULF HOLM (MP):

Jag hade två frågor som jag inte har fått svar på.

Den ena gäller energieffektiviseringsfrågorna. Den andra handlar om att det står att man ska ta upp budgetfrågor. Jag antar att det är flerårsbudgeten som ska tas upp, och jag undrar om det är någon specifik del i den som ska tas upp eller om det är en allmän, övergripande diskussion.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Vet vi det?

Anf. 29 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Talar vi nu om ER eller GAC? Vilket åsyftar du?

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Det är Europeiska rådet.

Anf. 31 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

I frågan om långtidsbudgeten är de fält som diskuteras delvis själva ramarna, som jag redogjorde för tidigare. Men det är framför allt också rapporterna från det polska ordförandeskapet och det som jag redogjorde för tidigare om sammanhållningspolitiken och CAP. Det är det som är huvudfokus.

När det gäller energieffektiviseringen kommer detta, vad jag har förstått, att komma upp mer strukturerat under våren under det danska ordförandeskapet, som jag också nämnde tidigare.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att det antal länder som behöver folkomrösta är minst två.

Anf. 33 JENS HOLM (V):

Vi från Vänsterpartiet har anmält avvikande meningar vid mängder av tillfällen vad gäller just eurokrisen. Jag undrar därför om jag kan hänvisa till våra tidigare avvikande meningar på området i stället för att formulera någon helt ny här och nu.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Din kollega Jonas Sjöstedt har ju varit explicit vid en lång rad tillfällen, så jag tror inte att vi är osäkra på var Vänsterpartiet står. Vi kan väl göra en allmän hänvisning till det. Med undantag för den allmänna hänvisningen till tidigare avvikande meningar från Vänsterpartiet finner jag att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta diskussionerna inför Europeiska rådet den 9 december.

Vi går nu vidare till punkt 8 om Östersjöregionen och strategin för densamma.

Anf. 35 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP):

Herr ordförande! Detta är en falsk B-punkt. GAC förväntas anta råds-slutsatser.

Som ni alla vet var EU:s Östersjöstrategi en av Sveriges profilfrågor under vårt ordförandeskap 2009. Kommissionens framstegsrapport om genomförande av strategin kom i juni.

Det jag tycker är viktigt just nu är att man får konkreta resultat och en bättre användning av resurser i regionen. Det måste bli mer fokus på resultat än på processer; det är något som jag tror att vi ska betona allihop.

Det handlar också om att inför nästa budgetperiod se till att denna form av satsningar får ett kraftfullare stöd, för detta är något som verkligen ger europeiskt mervärde på många sätt. Det rör många frågor som vi alla är mycket engagerade i – alltifrån gränsöverskridande brottslighet till klimat- och miljöproblem med mera. Det handlar förstås också om den fria rörligheten. I en av slutsatserna kommer det att beslutas om många av dessa förbättringar.

Rapporterna om genomförandet av de olika politikområdena kommer att komma upp i respektive rådskonstellation. Jag antar att flera av mina kolleger kommer att rapportera konkret om detta. Det rör framför allt miljö, fiske, havspolitik, konkurrenskraft, den inre marknaden med mera. Det är fält som berörs av detta.

Gränsöverskridande och sektorsövergripande fokus är nyckelord. Detta måste, som jag sade, få ett tydligare avtryck också i långtidsbudgeten.

Man kan nämna att många projekt som har varit baserade på Östersjöstrategin nu börjar se sitt slut. Jag besökte exempelvis Efficiency i Köpenhamn i onsdags. De jobbar med säkra och hållbara transporter på Östersjön. Detta kommer att löpa ut i december nästa år, 2012. Det är viktigt att vi slåss för vår del av Europa på det här fältet och ser till att få det hela effektivt.

Vi välkomnar slutsatserna och föreslår för kommissionen att det ska bli mycket mer fokus och tydlighet och mer resultatbaserat än tidigare.

Anf. 36 MARIE GRANLUND (S):

Tack för redogörelsen! Nu kommer väl detta att komma tillbaka, precis som statsrådet säger. Men det har inte utskottsbehandlats. Det har alltså inte varit i något utskott, och det känns lite otillfredsställande. Sakkunskapen borde få göra sig gällande där.

Från att ha varit en profilfråga från regeringen känns det som att man nu har en ganska avslagen hållning till detta. Vad är det egentligen regeringen driver för någonting? Är det några speciella frågor man driver? Detta borde egentligen vara otroligt viktigt för Sveriges del.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Frågan tillhör utrikesutskottet, men det är inte Birgitta Ohlssons fel att den inte har varit uppe där.

Det handlar om att förankra och ta fram goda idéer, som vi hoppas att alla kan bidra med. Jag kan nämna att vi för detta ändamål kommer att ordna en hearing den 30 november, dit framför allt utrikesutskottet och miljöutskottet kommer att bjudas in. Civilsamhället, forskare och andra, bjuds förstås också in. Jag håller det inte för omöjligt att också EU-nämndens ledamöter kan få en inbjudan. Jag tror inte att inbjudan har skickats ut ännu. Men i och med att detta är de utskott som är mest relaterade till det hela kommer de alltså att bjudas in till en hearing den 30 november.

Många av oss ministrar är oerhört engagerade. Jag nämnde att jag har gjort ett studiebesök i Köpenhamn. Lena Ek deltog också häromveckan vid en större konferens relaterad till detta.

En problematik som har funnits med Östersjöstrategin är att intresset bland länderna kring Östersjön är varierande. De flesta länder är medlemmar i Europeiska unionen, men vi har också Ryssland, som deltar i en del projekt även om de inte är med i strategin. Intresset har inte varit lika intensivt hos alla länder. Alla länder brinner inte lika mycket för klimatförbättringar och miljöprojekt. En del länder har vissa prioriteringar, och andra har andra.

Det är viktigt att vi som tog ledartröjan och startade det här fortsätter och för in ny positiv energi. Vi ska se till att de fält som vi tycker är viktiga kommer fram. Det är därför vi fokuserar på tydlighet och resultat. Det måste bli mycket mer konkret.

Östersjöstrategin ses som en pilotmodell för en del andra strategier som har kommit efteråt, exempelvis Donaustrategin som var något som det ungerska ordförandeskapet lyfte fram mycket under våren.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Om ingen har något mer att säga finner jag sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens position under punkt 8.

Det finns inga övriga frågor, så vi tackar Birgitta Ohlsson med medarbetare för i dag.

2 § Utrikes frågor

Utrikesminister Carl Bildt

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 10 oktober 2011

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 14 november 2011

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Välkommen, utrikesministern! Jag börjar med att ställa frågan om det finns några frågor med anledning av de A-punkter som är utsända.

Anf. 41 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr ordförande! Det kan noteras att på listan av A-punkter ligger någonting som är viktigt, nämligen samarbetsavtalet med Irak.

Vi diskuterar ju alla möjliga problem när det gäller det så kallade södra grannskapet. En av de saker som vi har drivit under lång tid är att vi ska försöka spela en stabiliserande roll när det gäller utvecklingen i Irak, bland annat genom ett samarbetsavtal. Det har förhandlats under relativt lång tid. Det är inte kontroversiellt i någon del, och därför hamnar det bara som en A-punkt. Men det är en viktig sak som jag tycker att det finns anledning att lyfta fram. Irak är inne i en lite känslig fas i och med att de sista amerikanska trupperna nu lämnar landet. Även om mycket har varit bra finns det kvardröjande spänningar, icke minst mellan den kurdiska regionen uppe i norr och de andra delarna av Irak, men också i andra frågor. Det gäller till exempel fördelningen av oljeinkomster och den delade staden Kirkuk. Det är självfallet ett lite känsligt läge i utvecklingen i Irak. Där kan kanske samarbetsavtalet spela en viss roll. Det är i alla fall avsikten.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Om det inte finns några frågor eller synpunkter lägger vi denna A-punkt till handlingarna.

Finns det någon att säga beträffande återrapport från ett möte den 10 oktober?

Anf. 43 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Inte om det inte finns några frågor.

Anf. 44 ORDFÖRANDEN:

Det finns det inte, så vi lägger den till handlingarna.

Vi går nu över till dagordningen. Den första punkt vi diskuterar är punkt 3 som är en beslutspunkt om Afghanistan.

Anf. 45 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Detta är kanske den viktigaste enstaka operativa punkt som vi har på det här utrikesministersmötet >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

Afghanistan går in i ett nytt skede, vilket vi har konstaterat i den svenska debatten, i och med att vi är inne i den så kallade transitionsprocessen när det gäller överförande av säkerhetsansvar. Men det sker paral-

lellt med att vi försöker stärka den regionala samverkan och det politiska stödet till de afghanska institutionerna och även försöker medverka till någon typ av freds- och försoningsprocess inne i landet, vilket dock ligger lite vid sidan av detta.

Som ett led i detta blir det ett antal internationella konferenser. En konferens om regional samverkan har redan ägt rum i Istanbul den 2 november. Det handlar om att ha en samsyn mellan alla Afghanistans grannstater och ledande aktörer som en förutsättning för den långsiktiga stabiliteten inne i landet. Sedan har man sammankallat en stor konferens. Det är den afghanska regeringen som står värd tillsammans med den tyska regeringen i Bonn den 5 december. Tanken är att vi där ska fokusera på vad vi gör efter 2014 på den politiska sidan. Tanken som vi har drivit inte minst från svensk sida – det kommer ytterst ur den aktionsplan för Afghanistan som vi drev fram under det svenska ordförandeskapet – är att vi ska inleda förhandlingar med Afghanistan om ett långsiktigt samarbetsavtal mellan Europeiska unionen och Afghanistan.

Det mest konkreta i de här slutsatserna är väl egentligen att vi inleder processen för ett sådant avtal och att vi så småningom utannonserar detta på Bonnkonferensen. Det är väl det mest substantiella. Till detta kan möjligtvis läggas att vi förlänger mandatet för Eupol, alltså polisutbildningsinsatsen i Afghanistan, till slutet av 2014.

Det var väl i stort sett det, om det inte finns några frågor, vilket det säkert finns.

Anf. 46 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Herr ordförande! Vi har i dag fått utkast till slutsatser på bordet. Jag har inte riktigt hunnit gå igenom dem, men det är riktigt att man måste fortsätta att bekämpa narkotikahandel, internationell kriminalitet och så vidare. Jag har bara skummat det här, men korruptionen är ganska besvärande. Tyvärr är det fortfarande otroligt mycket korruption. Det känns som att väldigt mycket av det internationella samfundets pengar inte riktigt kommer det civila samhället till del. Jag vet inte om det finns några skrivningar från er som kanske har hunnit läsa om detta lite noggrannare.

Anf. 47 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr ordförande! Jag tackar utrikesministern för föredragningen. Jag undrar, med utgångspunkt i det förslag till slutsatser som finns, om det är någonting som utrikesministern förväntar sig att det blir diskussion om på mötet där man har olika uppfattningar mellan medlemsstaterna. I så fall, vad skulle regeringen vilja förfäktas för uppfattningar i de diskussionerna?

Anf. 48 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Herr ordförande! Jag tackar utrikesministern. Jag förstår mycket väl politikernas önskningar om att få reda ut omständigheterna i Afghanistan, men det ser hopplöst ut, och det är lätt att bli uppgiven. I och med att hela konflikten är så komplicerad skulle jag vilja höra utrikesministerns reflexioner om tre frågor.

Hur kan man förmå Pakistan att inte peta på Afghanistan? Det är en problematik.

Hur kan vi förmå saudiaraber att inte skicka vapen, pengar och fordon till Afghanistan?

Hur ska man lägga band på Irans inblandning? Man stöder alla som är emot talibanerna.

Det bästa vore väl om alla länder lät bli Afghanistan. Men det är otroligt rörigt. Jag skulle vilja höra en reflexion om dessa komplicerade bitar.

Anf. 49 JENS HOLM (V):

Mina frågor gäller regeringens ståndpunkt, där ni skriver att det är angeläget att EU sänder en tydlig signal om ett långsiktigt, i huvudsak civilt, åtagande för att bistå Afghanistan även efter 2014.

Vad är det som inte ska vara ett civilt åtagande efter 2014? Vad blir då ungefär proportionerna enligt utrikesministerns önskemål? Går det att kvantifiera eller specificera det på något vis?

Anf. 50 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag börjar med Kenneth G Forslunds mer övergripande frågeställning. Är det någonting i detta som jag tror blir kontroversiellt och föremål för diskussioner? Nej, egentligen inte. Jag tror att det kan bli en diskussion kring en del av de frågeställningar som vi har och som är rätt naturliga. Det återspeglar sig kanske inte så mycket i denna text. Jag indikerade egentligen vad jag uppfattade som de konkreta besluten. Sådana här texter har ibland en tämligen allmän karaktär. Vi uttalar oss med bestämdhet för goda saker och är skeptiska till onda saker. Det tenderar att bli en sådan karaktär på de här texterna ibland.

Vad var det för formulering på regeringens ståndpunkt? Jag läser aldrig regeringens ståndpunkter.

Anf. 51 JENS HOLM (V):

Jag trodde att det var dina.

Anf. 52 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Nej, det är inte mina.

Anf. 53 JENS HOLM (V):

Åtagandet efter 2014 ska vara i huvudsak civilt, står det.

Anf. 54 Utrikesminister CARL BILDT (M):

EU:s åtagande är väl enbart civilt, vad jag vet, men däremot inte alltid de deltagande ländernas åtaganden. Vi lade en proposition på riksdagens bord i onsdags där vi talade om de insatser som Sverige är berett att göra när det gäller utbildning på säkerhetssidan. Det är väl inte riktigt civilt. Sedan kan du diskutera om polisinsatser är civila eller militära; de är säkerhetsrelaterade. Där kommer väl EU fortfarande att spela en roll, men det betraktar vi väl i allmänhet som civilt. EU-insatserna är civila, men de samlade insatserna kommer att ha andra komponenter också från svensk utgångspunkt.

Margareta Sandstedts frågor syftar till att reda ut det som är rörigt, och det kan man hålla på med relativt länge. Vad gäller de olika länderna – Pakistan, Saudiarabien och Iran nämndes – kan jag hänvisa till det jag

sade om konferensen i Istanbul den 2 november. Jag var inte där, ty jag var på Nordiska rådet i Köpenhamn i stället, men vi var representerade där nere i alla fall. Där är filosofin den – och historiskt är det också så – att konflikter i Afghanistan ofta uppkommer när de olika grannländerna har olika agendor som de verkar för inne i Afghanistan >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<.

En förutsättning för att vi ska få en lugnare politisk utveckling inne i landet är alltså att vi får de olika länderna att ha en samsyn på utvecklingen i Afghanistan. Där innebar utvecklingen fram till och under konferensen i Istanbul att man sätter upp – det är de som gör det – en regional samordningsmekanism. Det är inte ett OSSE, men det kanske är ett proto-OSSE, där de på olika nivåer ska samlas regelbundet för att compare notes och samordna sin politik. Det gäller alla dessa länder: Pakistan, som självfallet är en betydande aktör, Iran, de centralasiatiska staterna, Saudiarabien och Turkiet, för att ta några av de ledande aktörerna. Indien spelar också en viktig roll i detta sammanhang. Men detta ingår som sagt i den diplomatiska och politiska långsiktiga strategin för att försöka få en något bättre ordning i Afghanistan.

Vi fokuserar alltid på problemen som vi har i Afghanistan, och det på goda grunder; det är så politiker ska agera. Problemen är mycket betydande. Men vi ska inte glömma att vi även har gjort mycket betydande framsteg under de år vi varit där. Det finns anledning att understryka det. Det fanns tidigare praktiskt taget ingen grundläggande utbildning eller grundläggande hälsovård för människor i Afghanistan. I dag finns det grundläggande utbildning och grundläggande hälsovård för den absolut övervägande majoriteten av de unga afghanerna i ett mycket snabbt växande land. Det är klart att det inte löser alla Afghanistans problem. Men det ger en bas för framtiden som är vida bättre än den som funnits tidigare.

Det har uppkommit andra problem. Till exempel har det visat sig att den högre utbildningssektorn är kraftigt underdimensionerad. Förut hade man ett litet universitet som tog hand om det fåtal som kanske fick någon antydan till utbildning. Nu får massvis utbildning och vill gå vidare. Då har vi en kraftigt underdimensionerad högre utbildningssektor.

Det sker alltså steg för steg. Ansträngningarna för att ge stabilitet åt Afghanistan kommer att fortgå under mycket lång tid. Därför är det väldigt viktigt att vi har perspektivet bortom den militära närvaron, som från vår utgångspunkt dominerar kostnadsmässigt, mediemässigt och på andra sätt, och ser på den politiska och civila sektorn. Vi har från svensk sida byggt upp biståndet så att Afghanistan nu är det andra största biståndslandet för Sverige.

När pengarna fram? Det vill vi hoppas. Sedan är det som så, och det är ett av de grundläggande problemen, att det finns en mycket stor narkotikasektor. De har 93 procents marknadsandel vad gäller heroin. Vi vet från andra delar av världen, till exempel Latinamerika, att det skapar en väldigt informell brutal sektor som också påverkar grannländerna genom smugglingsvägar och annat. Iran är det land som är påtagligt mest påverkat av detta. Vi har ett större antal opium- och heroinmissbrukare i Iran än i något annat land i världen. Vi försöker hjälpa dem med det, inom parentes sagt, framför allt genom FN-systemet.

Det där arbetar vi hela tiden med. Här finns lite av ett grundläggande dilemma som alla länder brottas med. Vi sade förra sommaren på Kabul-konferensen att 40 procent av biståndet som de olika länderna ger ska gå genom den afghanska staten. Det är bra, av den enkla anledningen att vi ägnar oss åt försök till statsbyggande. Men dels kan det innebära att vi kanske får lite mindre kontroll över det hela, dels finns det en tendens – också hos oss, även om det är mindre hos oss än hos många andra – till att man vill använda biståndet där man har sina soldater. Där man har soldater vill man också bygga en skola. Den nation som har soldaterna vill också ha sin flagga på skolan. Ni kan se logiken i detta. Det tenderar att något underminera att det blir en samlad strategi för stats- och institutionsbyggande. Men det där är väl work in progress, får man säga.

Men det sker mycket arbete för att se till att pengarna kommer fram på ett bättre sätt och att vi samordnar det. Under det svenska ordförandeskapet gjorde vi en heroisk och icke i alla delar framgångsrik ansträngning för att få fram information om vad de olika EU-länderna gjorde. Det var anmärkningsvärt. Då lade vi ca 1 miljard euro om året på biståndsinsatser, och det är väl ännu mer i dag. Ifall man frågar de svenska biståndsansvariga vad andra länder gör har de mycket liten aning om detta. Vi har alla våra egna biståndsbyråkratier, som är mycket förälskade i sig själva och som tycker rätt illa om samordning. Vi försöker från de högre nivåerna att se till att detta samordnas på ett bättre sätt, så att vi inte dubblar insatser.

Vi talar om behovet av ökad effektivitet. Jag skulle tro att vi fortfarande har väldiga dubbleringar av insatser i Afghanistan. Vi har behov av att samordna bättre för att få mer valuta för pengarna. Det kan vi sitta och säga, men dess värre tror jag att även vi tillhör syndarnas krets i detta avseende.

Anf. 55 KERSTIN LUNDGREN (C):

Det är en intressant rådtext att läsa. Jag tänkte bara fastna lite vid punkt 13, som talar om transitionen och att man ska följa internationella kriterier så långt som möjligt för att åstadkomma en bas. Är det inte att ta i med både hängslen och livrem när man pratar om att man ska följa internationella kriterier as far as possible? Det känns som att vi på något sätt tror att det knappt är möjligt när man har den skrivningen. Jag skulle inte ha någonting emot om man skulle komma fram till slutsatsen att man ska korta ned det, så att vi inte öppnar dörren för tal om att vi inte behöver använda kriterierna speciellt mycket i Afghanistan. Det är vitalt att hävda om man ska komma vidare i en god ekonomisk utveckling. Speciellt tror jag också att andra vill investera i landet.

Anf. 56 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag passar på att göra ett inlägg, eftersom det är ett ganska viktigt möte inför utfasningen i Afghanistan. Jag vet inte om det som många säger stämmer. *Dokument utifrån* och *Korrespondenterna* har haft en del från Afghanistan. Ibland har det handlat om att korruptionsenheten inte fungerar, att den korruptionsenhet som funnits i Afghanistan leddes av någon som själv var anklagad för korruption och så vidare. Man skulle vilja att det verkligen sattes ned en fot och att det fanns en kraftfull korruptionsbekämpning.

Vi var nyligen i London och träffade företrädare för försvarsministeriet, som sade att det oftast är så att ett biståndsland kommer och ställer krav och upptäcker korruption, men sedan lämnar landet. Sedan kommer nästa biståndsland och knackar på dörren och säger: Vi kan hjälpa er! Men har vi inte samordningen och enigheten i korruptionsbekämpningen kommer det inte att fungera, precis som utrikesministern sade.

Jag tror att det här är en stor orsak till hela den oro som finns i det här landet. Om alla miljarder som i dag satsas i Afghanistan på något sätt ska finnas där för att bygga landet känns det som en grund. Sedan finns det mycket annat som ska göras för att få människor i arbete och så vidare. Men jag tror att det är väldigt viktigt med en kraftfull markering kring antikorrupsionsarbetet.

Anf. 57 KENNETH G FORSLUND (S):

I och med den utväxling som nu ska ske där Afghanistan alltmer ska ta eget ansvar finns det en del som ändå är oroliga för huruvida man kommer att klara det. Det finns de som höjer farhågor för att situationen kommer att implodera i takt med att de utländska trupperna lämnar landet.

I den här texten pekar man på att det är viktigt att Afghanistan visar resultat på olika sätt vad det gäller att implementera Kabulkonferensens slutsatser. Man pekar på hur FN och Nato i någon mån ska hjälpa till i det arbetet, uppfattar jag det som.

Vad gör EU för att stödja Afghanistan? Det handlar om att inte bara förvänta sig och kräva av Afghanistan att de ska göra saker. Man måste kanske faktiskt också ha i beredskap att handfast hjälpa till, för detta är inte en situation som någon har varit i innan, så att säga.

Vi får nog förvänta oss att saker och ting inte landar gott och väl alldeles av sig själva, utan det kan nog behövas en del handpåläggning. För det värsta som kan hända är naturligtvis att belackarna av trupperneddragningar och utflyttning får rätt och att situationen just imploderar. Då är det väl ingen av oss som egentligen vet vart det kommer att ta vägen, och det vill vi nog inte veta heller.

Men min fråga är: Gör EU någonting för att handfast hjälpa Afghanistan att uppfylla de åtaganden som Afghanistan har? Nu menar jag i mer administrativ mening och inte att man bara förväntar sig att Afghanistan klarar saker.

Anf. 58 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det senare är en viktig fråga. Det är ju väldigt lätt att sitta i Stockholm eller Bryssel och skriva papper om allt det goda som måste göras och förvänta sig att det sker. Sedan vet vi hur verkligheten är ute i Hindu-kush, i det här fallet. Även om jag säger att de har blivit mer läskunniga är det inte säkert att de läser våra deklARATIONER. De har kanske inte riktigt den effekt som vi tror.

Tanken här är just att det avtal som vi ska försöka få i gång arbetet med ska bli ett ramverk för det vi ska göra. Man kan då se i paragraf 8. Det handlar om de olika områden där vi tror att EU kan göra en insats under perioden framför allt efter 2014.

Det handlar om utvecklingsfrågor. Det är kontraterrorism. Det är narkotikafrågorna, som jag tycker är av synnerligen stor betydelse även om

det är FN som är huvudaktör. Det handlar om att motsätta sig internationellt organiserad brottslighet – det är givetvis i mycket hög utsträckning knutet till narkotikahanteringen. Det är migrationsfrågor som är viktiga. Det är handelsfrågor. Det är miljöfrågor där man tar upp klimatförändringen. Det är ekonomiskt och kulturellt samarbete av olika slag. Detta ingår i en del av stats- och samhällsbyggnadsstrategin. Och sedan är det olika instrument.

Då tror jag personligen att det enstaka viktigaste vi kan göra, där vi inte har varit fullständigt framgångsrika, är att koordinera insatserna för de olika bilaterala aktörerna. Kommissionen har vissa instrument – det är tveklöst så. Det är inte alldeles oväsentligt. Men sedan är det de olika medlemsstaterna, och det är först när vi koordinerar alla medlemsstater som vi kan börja få någon större effekt.

Det är ett svårt arbete. Motståndet är rätt betydande. Det gäller här, och det gäller i alla andra sammanhang. Nationer vill inte bli koordinerade. Så är det, som bekant. Det tror jag att nämndens ledamöter är väl förtrogna med.

Korrupsionsproblematiken är betydande. Även där finns det anledning att ha en realistisk bild av de möjligheter vi har. Afghanistan har en mycket svag stats- eller till och med samhällstradition. Det är en stark samhällstradition, kan man säga, när det gäller familje- och klansammanhållning. Den är mycket stark. Men när det gäller samhälle eller stat i vidare bemärkelse är det mycket svagt. Det innebär att de strukturer som vi tror ska finnas i ett samhälle för att motverka korrupktion kanske inte riktigt finns. Men sedan finns det andra strukturer som är starkare, som vi kanske skulle beteckna som korrupktion men som de kanske ser på ett helt annat sätt. Konkurrenslagstiftning fungerar inte riktigt i Afghanistan medan vi ser till exempel Konkurrenslagstiftning och sådant som fundamentalt för att man ska kunna hävda bekämpning av korrupktion.

De är två faktorer som vid sidan av detta driver korrupktionen.

Den ena faktorn är narkotikasituationen. Har man 93 procent av opiumhanteringen i världen är det klart att det genererar väldigt mycket pengar som ligger vid sidan om och som kan användas för att köpa lojalitet från olika personer. Och de har kanske inte någon annan möjlighet att tjäna pengar över huvud taget. Även om vi ska försöka bekämpa detta får man ibland konstatera att det är som det är. Det är svårigheter att bekämpa det hela.

Vi har haft det problemet framför allt nere i Helmandprovinsen, där 80–90 procent av narkotikaproduktionen finns. Det är väldigt bördig jordbruksmark som lämpar sig mycket väl för både opiumproduktion och annan produktion. Men opium har den fördelen att det är lätt att odla. Det är lätt att skörda och lätt att transportera. Det är lätt att gömma. Det blir små kvantiteter som man sedan transporterar. Andra grödor, tomater till exempel, skulle gå alldeles utmärkt. Men tomater kräver en helt annan hantering, och den är inte möjlig med den säkerhetssituation som föreligger. Detta är alltså ett långsiktigt arbete.

Den andra faktorn, som självfallet påverkar det hela, är den stora internationella närvaron. Vi ska inte glömma att här för närvarande finns 140 000 internationella soldater som lägger ut alla möjliga och omöjliga typer av kontrakt på lastbilar och vad det nu kan vara för någonting. Det är väldigt mycket pengar som cirkulerar.

När det gäller löner har vi självfallet det klassiska problemet, som i alla sådana här sammanhang. Det internationella samfundet kommer in. Vi är beroende av att rekrytera tolkar. Det ställs krav på oss – ni kanske skulle göra det; det vet jag inte – att vi ska betala löner som framstår som rimliga när de kommer ut i pressen här. Men löner som framstår som rimliga när de kommer ut i pressen här är fullständigt orimliga där. De är nämligen astronomiska och förvrider sedan hela löne- och arbetsmarknaden där. Det är den typen av problem som vi brottas med.

Allt det här måste man ta hänsyn till när vi arbetar med antikorrupsionsstrategier av olika slag, och det läggs ned mycket arbete på att försöka göra detta. Men, som sagt, vi har ett antal rätt betydande problem i det sammanhanget.

Till slut är det Kerstin Lundgrens fråga om paragraf 13. Det är klart att vi vill att internationella standarder och kriterier ska uppfyllas så mycket som möjligt. Här gäller formuleringen framför allt handel och investeringar och sådana saker. Där är problemen mycket betydande. Det har att göra minst lika mycket med andra länder som det har att göra med Afghanistan.

Den möjlighet som Afghanistan har till ekonomisk utveckling är framför allt att vara handelszon. Jag ska inviga en utställning i eftermiddag på Etnografiska museet. Vi har lyckats få hit den i hård konkurrens med andra – den rekommenderas faktiskt. Det handlar om skatter från Afghanistan som man har tagit fram i utgrävningar under senare decennier. Där ser man den fantastiska rikedom som den gamla Sidenvägen genererade. Man var alltså transitområde för kulturer som var väldigt stora, rika och framgångsrika långt innan någon hade kommit på Sverige.

Det är den möjlighet som måste finnas där. Men det förutsätter att man öppnar handelsvägen gentemot Pakistan. Där har vissa framsteg skett. Det förutsätter att Indien och Pakistan öppnar sin gräns. Där har det skett framsteg de senaste dagarna i och med att Pakistan ger status som mest gynnad nation till Indien, vilket Indien länge har gett till Pakistan. När man får allt det att fungera kan det bli bättre.

Jag vet uppriktigt sagt inte om Afghanistan är medlem i WTO. Är det någon som vet det? Det är de förmodligen inte. Sedan har vi WCO, World Customs Organization. Och sedan är det ICAO för att reglera luftfartsfrågor. Jag antar att den där formuleringen har att göra med att alla de här länderna förmodligen inte är medlemmar i de här organisationerna. De har inte möjlighet att uppfylla kraven fullt ut. Då får man försöka göra så gott man kan.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Jag summerar med att det finns stöd för regeringens position under punkt 3 om Afghanistan.

Anf. 60 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Afghanistan är inte med i WTO, visade det sig. Det var som vi trodde.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

De kanske inte uppbär så mycket tullar heller i den där tullorganisationen.

Då går vi till punkt 4, Södra grannskapet. Det är diskussion och beslut. Ska vi ta länderna var för sig, eller vill utrikesministern börja med något övergripande?

Anf. 62 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Nej, jag tycker att det är bättre att ta dem var för sig.

Då börjar vi med Libyen. Jag vet inte om det är så mycket att säga om den här slutsatsen. Ni har väl läst den. Det som är viktigt i det här sammanhanget är att det så snabbt som möjligt etableras en övergångsregering. Det har tagit rätt lång tid för övergångsrådet att börja få ordning på strukturerna. Men nu har de i alla fall utnämnt en premiärminister som ska forma en regering som sedan kan börja samverka med FN och det internationella samfundet och den EU-mission som sätts upp där nu till helgen, tror jag. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är väl i stort sett det som kan sägas. Vi ska försöka hjälpa till så mycket som möjligt. Natomissionen har som bekant upphört, och sedan är det i stort sett de principer som vi har för hjälpinsatserna där.

Anf. 63 JENS HOLM (V):

Jag har bara en fråga, eftersom det är viktigt med upprättelse och rättvisa efter en sådan här konflikt. International Criminal Court kommer att spela en viktig roll, förhoppningsvis, där man kan dra ansvariga för krigsbrott inför rätta.

Jag undrar om utrikesministern delar min ståndpunkt att det här självklart också ska gälla rebellerna, som nu sitter på makten. Vi får ju komma ihåg att det även där har begåtts väldigt allvarliga övergrepp, inte minst mot gästarbetare från andra länder.

Anf. 64 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag ska ta upp en fråga som jag tog upp även tidigare i utrikesutskottet. Det är frågan om efterspelet kring Gaddafi.

Vi är väl många som tycker att det här inte var någon person som vi upphöjde till skyarna precis. Men samtidigt tycker jag att det är något som är viktigt. Vi kan titta på USA. Hillary Clinton sade att det var okej att ta honom levande eller död. EU har alltid stått upp för att vi ska avskaffa dödsstraff i alla länder. Det är någonting som vi driver ganska aktivt. Därför är det synd att det tidigare när statsministrarna träffats inte har funnits någon kommentar kring det rättsliga efterspelet till detta.

Man har skrivit att rättsstaten ska fungera och så vidare. Och man pratar här om Internationella brottmålsdomstolen. Men det har inte funnits någonting kring vad som ska hända, så att säga, med familjen Gaddafi eller vad som hände med Gaddafi. Han var trots allt inte kombattant, som jag ser det, precis när han mördades, utan han var krigsfånge. Även om han var ledare för den här rörelsen, som hotade hela befolkningen, tycker jag på något sätt att det är viktigt att EU står upp för sina rättsprinciper. Det är synd att det inte finns någon kommentar och inte har funnits någon kommentar från EU, officiellt, om detta.

Anf. 65 KERSTIN LUNDGREN (C):

Ordförande! Jag tycker att det finns skäl att understryka det som finns i rådsslutsatserna när man talar om samarbete just med FN:s kommissionär för mänskliga rättigheter och också med Internationella brottmålsdomstolen. Jag skulle inte ha någonting emot om man skulle landa i att inte bara välkomna utan faktiskt också understryka betydelsen av att man fullföljer det löfte som man har givit.

I den diskussion som jag förväntar mig kommer att komma finns det skäl att tänka in den förnyade grannskapspolitik som är i vardande och där man talar om more for more. Det är också en spegling som naturligtvis bör återfinnas i det samtal som förs med den nya ledningen för Libyen, så att man inte, så att säga, förnyar de misstag man har gjort sedan tidigare. Det är naturligtvis angeläget att den more for more-hållningen och konditionalitetsingången finns med i diskussionen med den nya ledningen, här liksom i andra länder.

Anf. 66 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Herr ordförande! Till Kerstin Lundgren: Det kommer den säkert att göra, för det är liksom de principer som vi har. Sedan befinner sig länderna i något olika läge. Vi kommer snart till Tunisien. Där är det mycket längre gånget och finns mandat för förhandlingar av olika slag. Här finns inte ens en regering på plats.

Gunilla Carlsson var nere, och utrikesrådet Björn Lyrvall var med, och de återvände med en relativt positiv rapport om situationen i Tripoli. Vi får lite andra rapporter från andra delar av landet, och man ska inte underskatta svårigheterna. Men det var ett ordnat och bra samtal i Tripoli som gav ett intryck av ordning och reda i det man höll på att upprätta där. Det var hoppningivande och något att bygga på.

Vad gäller de olika rättsfrågorna: I samband med Gaddafis gripande och därefter död uttalade sig både jag själv och statsministern i just den andan, och det gjordes väl också från EU, om jag inte missminner mig. Vi var inte förtjusta över det som inträffade, av lätt insedda skäl, för så ska det inte vara.

Det utlovades från de libyska myndigheterna en opartisk utredning av hur det hade gått till. Vi får se om det blir så, men de har i alla fall utlovat en sådan. Det nämns också impartial investigations of any such incident. Detta är en av dessa "any such incident". Det har varit rätt många sådana.

Internationella brottmålsdomstolen finns. Just övergrepp på gästarbetare skulle jag inte tro faller under dem, för det ligger inte på den nivån, utan det faller väl under de andra instrumenten.

Internationella brottmålsdomstolen har ett mandat som omfattar allting. Men än så länge har de väl inte några åtal mot andra än Gaddafi och hans närmaste medarbetare, vad jag vet. Det är en oberoende institution, så vi får låta dem bedriva sitt arbete och se om det leder till några ytterligare åtal.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till Syrien.

Anf. 68 Utrikesminister CARL BILDT (M):
Beträffande Syrien har vi inga slutsatser.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:
Men det kommer väl.

Anf. 70 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det kommer självfallet att bli en diskussion, och det kommer beslut, rådsbeslut om restriktiva åtgärder. Det är ytterligare personer som sätts upp på listorna. Sedan är det förbud för Europeiska investeringsbanken att genomföra utbetalningar.

Det blir en diskussion om Syrien. Den kommer rätt mycket att färgas av vad som inträffar i kväll och i morgon. Arabförbundet har utrikesministermöte i morgon i Kairo i frågan, och redan i kväll sammanträder i Kairo den speciella kommitté som Arabförbundet har tillsatt med ett antal länder. Det är väl Qatar som är ordförande, och sedan är det Algeriet, Egypten, Oman och ytterligare något land som jag för ögonblicket har glömt bort som ingår i den speciella kommitté som hade till uppgift att föra förhandlingar med Damaskus.

Man hade en fredsplan från Arabförbundets sida som Damaskus ställde sig bakom. Men strider har som bekant fortsatt. Då talar jag om strider, för den utveckling som vi har sett under den senaste tiden är att en utveckling som kännetecknades av huvudsakligen omfattande fredliga demonstrationer i olika delar av Syrien har övergått till öppna strider, framför allt i Homs, som är upprorets kärna och där det nu handlar om väpnade sammanstötningar dagligen. Det är närmast ett stadsgerillakrig som håller på att utvecklas där, i den tredje största staden. I de två största städerna, Damaskus och Aleppo, har utvecklingen icke gått vidare i förhållande till tidigare.

Detta måste föranleda någon typ av reaktion från Arabförbundets sida under morgondagen. Exakt vad de kommer fram till vet jag inte. Det som diskuteras rätt mycket är, såvitt jag förstår, att Arabförbundet kommer att kräva att de har internationella observatörer på plats, för att se vad som inträffar.

Det finns inom Arabförbundet ett betydande motstånd mot en internationalisering av konflikten i olika sammanhang. Det handlar delvis om en reaktion på det som kom att inträffa i Libyen.

Jag skulle tro att våra diskussioner på måndag i mycket hög grad kommer att präglas av vad som kommer ut av diskussionerna i Kairo i kväll och under morgondagen.

I den dialog som Arabförbundet för ingår självfallet också en dialog med de olika delarna av den syriska oppositionen. Det finns nu några olika organisationer som företräder den syriska oppositionen. Vi har också kontakt med dem och understryker betydelsen av en fredlig utveckling och understryker betydelsen av en icke-sekteristisk utveckling. Den stora farhågan är ju att det faller ned i en sekteristisk konflikt, med betydande påverkan på regionen i dess helhet.

Anf. 71 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Ordförande! Vi har tidigare ansett att detta kanske borde ligga på Turkiets bord, i och med att det landet geografiskt ligger nära Syrien.

Jag skulle vilja fråga utrikesministern om du anser att Turkiet skulle kunna bidra med något och i så fall hur EU skulle kunna stödja Turkiet i den frågan.

2011/12:10
11 november

Anf. 72 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Turkiet spelar en mycket viktig roll. Det är en lång gräns. Det är förmodligen den enstaka längsta landgräns som Syrien har. Gränsen är också öppen. Det krävs ingen visering. Turkiet håller den gränsen öppen, vilket är mycket viktigt.

Den senaste siffran på antalet flyktingar jag såg var väl 7 000. Framför allt kom det flyktingar i ett tidigare skede, när det var strider eller repressioner i de nordliga delarna av Syrien. Jag tror att det har gått tillbaka lite i det avseendet.

Turkiet har en mycket hög beredskap för att ta emot mycket stora flyktingvågor. De har även en kontaktverksamhet inne i Syrien som är överlägsen vad något EU-land har. De har också reagerat med mycket stor skärpa, inklusive tal om rätt omfattande sanktioner, som högst avsevärt skulle påverka den syriska ekonomin.

Vi har ett mycket nära samråd med Turkiet i den här frågan från EU:s sida och från svensk sida.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Då kan vi gå till Tunisien. Där finns det rådsslutsatser.

Anf. 74 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Ja, där finns det slutsatser. Det är framför allt för att välkomna valen den 23 oktober till den konstituerande församlingen. Resultatet av det valet känner ni till. Vi nämner att det var partiet Ennahda som blev de segrande. Vi välkomnar detta.

Mer operativt säger vi att vi är beredda att inleda förhandlingarna om ett så kallat DCFTA-avtal, som på franska tydligen heter ALECA – vi får lära oss något nytt hela tiden – det vill säga en Deep and Comprehensive Free Trade Agreement i enlighet med vad som har varit principerna i mer-för-mer.

Anf. 75 KENNETH G FORSLUND (S):

I samband med att man sluter sådana avtal är det väl brukligt att de inleds med paragrafer om respekt för mänskliga rättigheter och liknande.

Jag vill trycka på vikten av att verkligen hålla i det arbetet. EU måste verkligen både ställa krav och stödja utvecklingen av mänskliga rättigheter, inte minst kvinnors rättigheter. Vi måste göra väldigt klart att mänskliga rättigheter, demokrati och den nyvunna friheten inte är till för bara halva befolkningen utan för hela befolkningen. Kvinnornas ställning och möjlighet att delta i samhället och arbetslivet är oerhört väsentligt för den fortsatta utvecklingen.

Tunisien, som i någon mån har täten i utvecklingsprocessen, i alla fall just nu, kommer naturligtvis att sätta en standard även för länder som kommer i deras följe.

Det är alltså oerhört viktigt att ställa krav men också att hjälpa till med att stödja en sådan utveckling.

Anf. 76 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Vi hade i går en diskussion om formuleringen att Sverige ”välkomnar det höga valdeltagandet” – om valdeltagandet var högt eller inte. Det var ju 50 procent som registrerade sig, och sedan var det inte ens alla de 50 procenten som röstade.

Nu står det på franska. Jag gick visserligen en kurs i franska på Korsika i somras, men jag tror tyvärr inte att jag klarar av att läsa de franska texterna, så jag vet inte om det fortfarande står att man tycker att valdeltagande var högt.

Jag undrar hur utrikesministern ser på det.

Anf. 77 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Valdeltagandet var väl relativt högt. Mina papper säger att 89 procent av de registrerade väljarna – som var 56 procent – deltog i valet. I de här länderna är det relativt högt.

Sedan till Kenneth G Forslunds fråga: Sista delen av paragraf 2 handlar om detta. Det är ingen tillfällighet att just detta om kvinnans ställning – eller l'égalité de sex et non-discrimination, som det heter – är formulerat med stor tydlighet, mot bakgrund av det resultat som valet fick och mot bakgrund av den ledande ställning som Tunisien faktiskt hade också under Ben Ali-regimen när det gäller de här frågorna, kvinnans ställning.

Tunisien har varit det land i denna del av världen som särklassigt har kommit längst i det avseendet, och det är viktigt att den delen av det man har uppnått inte eroderas av den demokratiska utvecklingen.

Anf. 78 KENNETH G FORSLUND (S):

Jag trycker på detta eftersom vi är bra på att skriva dessa saker i olika EU-dokument men dess värre inte är fullt lika bra på att följa upp att utvecklingen verkligen går i den riktningen. Vi är bättre på att följa upp det som har med handel att göra, i alla fall när det handlar om att vi ska tjäna på detta – kanske inte alltid den handel som de skulle tjäna på.

Det finns en trappa i hur mycket vi engagerar oss i efterarbetet. EU måste bli väsentligt mycket bättre på att både följa upp att detta verkligen uppfylls men också själva leverera i de avseenden som EU har förpliktelser i olika sammanhang.

Anf. 79 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag kan bara hålla med. Det vi gör på utrikesministernivå är liksom att besluta om riktlinjerna för arbetet. Sedan gäller det att det fullföljs också. Det ankommer såväl på EU:s institutioner som på enskilda medlemsstater att göra det.

Anf. 80 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till Jemen.

Anf. 81 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det blir en diskussion om detta. Vi har gjort 19 uttalanden om rådsslutsatser, varav fyra under detta år – som en illustration till att det är en sak att sitta i Bryssel och förhandla om rådsslutsatser med krav och formuleringar, medan den jemenitiska verkligheten ibland tenderar att ta sin

egen utveckling, och våra möjligheter att ha inflytande är väl inte så omfattande.

Vi kommer att ha en diskussion. Det är framför allt gulfstaterna som är engagerade, och vi har ett nära samarbete med dem. Men FN:s särskilda representant är också där för att försöka få president Saleh att underteckna den handlingsplan för en politisk övergång som har tagits fram av GCC-länderna. De som kan den jemenitiska utvecklingen bättre än jag anser att detta är den grundläggande förutsättningen för en bättre utveckling i landet.

Från vissa medlemsstater har man också aktualiserat möjligheten av olika sanktionsåtgärder mot presidenten och hans närmaste omgivning. Jag vill inte ha någon bestämd mening om detta innan vi har hunnit titta på om detta kan vara ett verkningsfullt instrument eller inte.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Men det är viktigt att se Jemen inte bara som Jemen, utan det hänger ihop med det vi kommer till senare: Afrikas horn, pirateriet och instabiliteten på den arabiska halvön. Anledningen till att ett antal medlemsstater och andra stater ser med stor oro på utvecklingen i Jemen är både Jemen i sig och effekterna internationellt av utvecklingen där.

Al-Qaida är utan tvekan etablerad i Jemen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens position beträffande slutsatserna avseende Libyen och Tunisien samt upplägget inför de fortsatta diskussionerna när det gäller Syrien och Jemen.

Vi ber statssekreterare Hanna Hellquist att ta plats bredvid utrikesministern när vi nu ska hantera frågor om Afrikas horn. Den punkten återkommer under bistandsfrågorna så vi tar dem gemensamt. Det gäller alltså rådsslutsatser om Afrikas horn och därefter Somalia.

Anf. 83 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag kan börja med att säga någonting väldigt allmänt och överlåter därefter till Hanna Hellquist, som har de lite mer operativa instrumenten i det här sammanhanget.

Det handlar om två saker. När det gäller de övergripande slutsatserna, eller den övergripande inriktningen, beträffande Afrikas horn finns väl inte mycket att kommentera. Det är ett område som bekymrar oss alltmer – de humanitära katastrofinsatserna, som har dominerat, försöken till samhällsbyggande och fredsbyggande i Somalia samt piratoperationerna; just nu pågår kenyanska operationer inne i Somalia.

Problematiken mellan Etiopien och Eritrea ska nämnas i sammanhanget, eftersom vi där har en gränskonflikt. Det finns ett internationellt utlåtande beträffande vad folkrätten säger. Det är icke implementerat, vilket skapar fortsatta spänningar i området. I det papperet, som arbetats fram bland annat med svensk medverkan, försöker vi dra upp riktlinjerna för EU:s agerande i området i dess helhet.

Mer operativt ligger Somaliaslutsatserna. Här finns en antydning till en lite mer positiv utveckling. Allt är som bekant relativt här i världen och ska därför bedömas utifrån egna förutsättningar. Det finns en plan för ett avslutande av den så kallade övergångsperioden mot slutet av nästa

2011/12:10
11 november

---

sommar. Amisomtrupperna har, såvitt jag kan förstå, i allt väsentligt kunnat etablera kontrollen över Mogadishu. Gunilla Carlsson var i åtminstone delar av Mogadishu häromdagen. Turkiet har etablerat en ambassad där och börjar nu operera lite friare i staden. Det finns alltså vissa tendenser till stabilisering.

Det finns andra operatörer, både i Somaliland och i Puntland, som med olika typer av aktiviteter ska försöka hjälpa till där. Samtidigt har vi de stora problemen med al-Shababgerillan, eller vad vi nu ska kalla den, som framför allt opererar i de sydliga delarna. Det pågår nu en kenyansk militär operation i delar av landet. Det finns något svävande formuleringar om detta, för det är en svår sak att ta ställning till. Utan tvekan har al-Shabab opererat inne i och mot Kenya. Det finns alltså ett legitimt kenyanskt säkerhetsintresse att försöka bekämpa dem. Samtidigt är respekten för den internationella rätten viktig i sammanhanget.

När det gäller den typen av operationer måste man dessutom se på de långsiktiga effekter som det kan få på stabiliteten i landet. Det är en rätt omfattande militär operation, men den har kanske inte kommit så långt in i landet. Vi har lite olika uppgifter om hur pass ambitiös den är vad gäller det som man faktiskt strävar efter att uppnå. Betydande strider förefaller dock att pågå i södra Somalia mellan den kenyanska armén och al-Shababrörelsen.

Det finns tankar från den höga representanten om att utse en specialrepresentant, special representative, för Afrikas horn, vilket framgår av texten.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar utrikesministern och hälsar Hanna Hellquist med medarbetare välkomna.

Anf. 85 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Herr ordförande! Det är ett enkelt konstaterande att de utmaningar som vi ser på Afrikas horn, som måste hanteras för att uppnå fred, säkerhet och utveckling, är omfattande, komplexa och i grunden politiska till sin natur. Vi är därför glada över att de diskuteras såväl på FAC utrikes som på biståndsministrarnas möte. Jag vill ta tillfället i akt och påpeka att den här punkten inte längre är föremål för en middagsdiskussion på biståndsministrarnas möte utan kommer att avhandlas på det ordinarie mötet med avstampet att det är viktigt att koppla de bredare politiska frågorna, som utrikesministern just redogjorde för, till de breda utvecklingsutmaningarna i regionen. Det görs givetvis med ett starkt humanitärt fokus.

Den humanitära situationen är fortsatt mycket svår med över 13,3 miljoner människor i behov av humanitär hjälp i regionen. Bara i Somalia är 4 miljoner människor, motsvarande 53 procent av den somaliska befolkningen, i behov av humanitär hjälp. 750 000 människor är i riskzonen för svält. Den allvarliga humanitära situationen i Somalia förväntas hålla i sig under början av nästa år. Den fortsatta utvecklingen bedöms vara mycket beroende av regnen, som nu har kommit till stora delar av Somalia. Det har i sin tur lett till översvämningar i delar av landet, vilket innebär ökad risk för spridning av olika sjukdomar. Det gäller även Kenya och Etiopien. Den allvarliga situationen i Somalia är förstås

inte bara en fråga om vådrets makter, utan mycket kan också skyllas på laglösheten i landet, särskilt al-Shababs utpressning av människor i områden som de kontrollerar.

2011/12:10
11 november

Sedan har vi frågan om humanitärt tillträde – den är central. Det gäller inte minst från den kenyanska gränsen in i södra Somalia, där tillträdet på kort sikt påverkats starkt negativt av de pågående striderna i området. Flyktingar har helt enkelt svårt att komma över gränsen till flyktinglägren i Kenya. Det är viktigt att situationen stabiliseras och tillträdet förbättras, även jämfört med hur det var tidigare.

Samordningen av det humanitära biståndet är fortsatt ett problem, särskilt när det gäller integreringen av icke-traditionella givare i dessa ansträngningar. Ocha har på senare tid ökat sin fältnärvaro i Somalia, inklusive Mogadishu, och arbetar nu intensivt med att integrera de olika aktörernas insatser. Här har den somaliska regeringen trots sin bräcklighet ett ansvar. Det gör att de behöver kapacitetsförstärkning, eftersom regeringens och andra myndigheters trovärdighet, och ytterst legitimitet, är helt avhängig av hur utsatta människor uppfattar deras engagemang, vilja och förmåga att bistå i det läge som råder.

Som bekant är Sverige fortsatt en stor och engagerad humanitär givare, vilket inte minst tar sig uttryck på Afrikas horn. Där uppgår det totala humanitära stödet från svensk sida år 2011 till närmare 760 miljoner kronor. Det gör oss till en av de största humanitära givarna till regionen. Stödet kanaliseras ungefär hälften-hälften via Sida respektive UD.

Det humanitära stödet från svensk sida inriktas på insatser på bredden för ökad livsmedelstrygghet och nutrition, vatten, sanitet, hälsoinsatser och skydd av civila. Det mest akuta bedöms förstås vara att drabbade människor får tillgång till mat, också genom de så kallade matkuponger som nu gör det möjligt att handla lokalt. Det är fråga om att säkra försörjningsmöjligheter, bland annat genom att säkerställa leverans av utsäde och verktyg för nästa skörd. Flertalet utsatta är beroende av boskapsuppfödning och småbruk. Även preventiva och botande hälsoinsatser, nu när sjukdomar sprider sig och skördar liv i regionen, är en prioritet.

Biståndsministern har i likhet med utrikesministern ett starkt engagemang för den pågående krisen och har som nämntes bland annat besökt regionen två gånger sedan juli i år. Sverige har varit drivande i att situationen på Afrikas horn ska diskuteras vid en middag i samband med FAC, men nu har frågan alltså flyttats till det ordinarie mötet. Syftet är, som jag sade, att mer samlat inom EU diskutera både politiska aspekter och utvecklingsaspekter av situationen.

En prioritering från regeringens sida är att sätta ljuset på hur man bättre ska kunna överbrygga den humanitära fasen för en övergång till långsiktig utveckling i en region med vitt skilda förutsättningar mellan länder och områden men också hur man ska kunna bygga motståndskraftiga samhällen för att undvika framtida liknande katastrofer.

Anf. 86 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Det är oerhört bra att regeringen är med och driver på för ett större ramverk, eftersom det finns många krutdurkar i den regionen. Det är viktigt att biståndet verkligen kommer fram och att man samtidigt jobbar med säkerhetsfrågorna.

Den punkt i konklusionerna om Afrikas horn som handlar om att stödja länderna för att bygga robusta och, som det står, accountable political structures är oerhört viktig. Vi talar om Afrikas horn, men ibland är frågan vem vi riktar oss till. Det gäller att ha fokus på att verkligen försöka få regeringar att ta ansvar.

Hanna Hellquist tog upp att 750 000 människor riskerar att svälta. Det är en fruktansvärd siffra, och vad jag förstått finns enbart i flyktinglägret i Dadaab 480 000 människor, nästan en halv miljon människor. Det finns alltså ett enormt behov i regionen, och därför är det oerhört viktigt att vi jobbar vidare med de frågor som tas upp här. Jag understöder verkligen en helhetsbild och ett ramverk.

Jag hade en konkret fråga, och den gällde piratverksamheten. Tidigare har man inte kunnat angripa piraterna, för om man tillfångatog dem skulle de sättas i kenyanska läger, eller vad det nu var, vilket kunde instabilisera Kenya. Finns den diskussionen fortfarande med? Jag har inte sett någonting om det nu.

Anf. 87 JENS HOLM (V):

Tack för två utförliga föredragningar! Jag vill vända mig till Carl Bildt. Det gäller möjligheten att lyfta upp frågan om de två svenska journalisterna Johan Persson och Martin Schibbye.

Skulle EU, till exempel genom Catherine Ashton, i form av ett uttalande, en resolution eller något sådant, kunna lyfta upp den frågan för att sätta press på Etiopien? Jag vill minnas att vi fått EU att göra det i fallet Dawit Isaak. Det vore bra om vi kunde få EU att agera även i det här fallet. Jag vet att det var stor internationell närvaro då rättegången drog i gång, vilket är bra. Det var förstås mycket tack vare ett aktivt diplomatiskt fotarbete från Sverige. Att EU positionerar sig tror jag är viktigt.

Låt mig också nämna det strategiska ramverket för Afrikas horn, som jag tycker över lag är mycket bra. Där tar man upp vikten av att bekämpa terrorism och att EU ska leda en arbetsgrupp för att bekämpa terrorismen på Afrikas horn. Det är förstås viktigt, men vi ska komma ihåg att de två svenska journalisterna ställts inför rätta med hänvisning till den etiopiska terrorismlagstiftningen. Det kanske kan stämna oss alla till lite eftertanke beträffande hur terrorismen egentligen ska bekämpas.

Anf. 88 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

När det gäller rådsslutsatser har vi tidigare sagt att vi haft farhågor inför EUTM, och vi undrar om det inte skulle vara lämpligare att exempelvis stödja Kenya och deras åtagande i Somalia. Där finns en risk. Om vi utbildar militären, och förutsättningarna i ett senare skede blir anordnande, kan den bli en självständigt stridande grupp som låter sig engageras av de krigsherrar som betalar mest. Det är en farhåga som vi har.

Anf. 89 KERSTIN LUNDGREN (C):

Ordförande! Med tanke på de tidigare diskuterade Afghanistanfrågorna vill jag, när vi nu går in med omfattande insatser på Afrikas horn, lyfta fram hur vi ska jobba för att få ett mer samordnat och effektivt utfall i området.

Vi har ju erfarenheter från många ställen, men det här är en ganska massiv insats. Vi måste verka för att inte bli en större del av problemet än vad som är nödvändigt i det här sammanhanget.

2011/12:10
11 november

Anf. 90 Utrikesminister CARL BILDT (M):

De svenska journalisterna är en konsulär fråga som inte riktigt ligger här, men det är klart att det alltid övervägs vilka åtgärder som kan vara lämpliga eller olämpliga. Det sker löpande i samråd med EU i Etiopien-fallet liksom i andra konsulära frågor.

Vad gäller piratverksamheten kvarstår självfallet problemet med den rättsliga processen. Vi arbetar ständigt med att få detta att fungera på ett bättre sätt, men det är ett betydande problem.

Men det är bara ett av de stora problem vi står inför i det här sammanhanget. Vad vi har understrukt mycket tydligt, och jag tror att det kommer att bli så, är att vi fokuserar på en mycket bredare analys av den här verksamheten och hur vi ska kunna komma åt den. Det är tveklöst så att det vi gör genom Atalanta när det gäller att eskortera FN:s livsmedelshjälp och Amisom till Mogadishu är viktigt och effektivt.

Jag tillhör dem som har en del frågetecken angående det andra. Avgörande är ju att vi får stopp på att man betalar pengar till dem som kapar fartyg. Om man tar måttet pengar som betalas för att lösa ut fartyg som har kapats har dessa belopp gått upp högst avsevärt under senare år. Det innebär att de pengar som går in i pirateribranschen – om man använder detta uttryck, för det är en rätt omfattande verksamhet som bedrivs – har ökat. Lönsamheten i kaparbranschen är mycket hög, och den är ökande. Och så länge vi inte kan komma åt lönsamheten kan vi tuffa omkring med våra båtar hur länge som helst ute på Indiska oceanen utan att det har någon effekt över huvud taget.

Därför måste vi titta på hela kedjan av aktiviteter som ingår i denna verksamhet. Det har ännu inte gjorts, men det ska vi försöka göra för att sedan försöka analysera det hela och kanske ligga lite mer i framkant när det gäller vad de gör och kanske ännu mer i efterkant, det vill säga, vart tar pengarna egentligen vägen och kan vi ingripa mot detta för att minska trycket på just det här som har varit besvärligt och fortfarande är mycket besvärligt när det gäller den rättsliga hanteringen av de relativt få – men i alla fall – som är föremål för direkt omhändertagande.

Margareta Sandstedts fråga om de olika grupperna illustrerar de svårigheter som är i området. Vi försöker att göra det så bra som möjligt när vi stöder uppbyggnaden av säkerhetsstrukturer. Det finns ingen alldeles enkel lösning, och det finns ingenting som helt och hållet undviker att vi hamnar i problem på ett eller annat sätt, men det är ingen tvekan om att vi behöver stödja uppbyggnaden av säkerhetsstrukturer som kan stödja den somaliska regeringen på ett eller annat sätt, i synnerhet i det läge de har gentemot al-Shabab. Där är Amisom huvuduppgiften men också de andra insatserna, det vill säga utbildning och sådant, som vi bidrar till.

Anf. 91 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Jag tänkte kommentera samordningsfrågorna. Det internationella samfundet i allmänhet och givarsamfundet i synnerhet sätts sannerligen på prov på Afrikas horn, och jag tror att vi kanske kan räkna med att bli bedömda i hög grad utifrån hur vi klarar detta.

Samordningsproblemen i Somalia när det gäller det humanitära biståndet handlar, som jag nämnde, främst om att vissa humanitära aktörer, >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< inte deltar i den FN-/Ocha-ledda koordineringen. Det här gör att Ocha har svårt att få en överblick över de finansiella och materiella flöden som kommer in i Somalia och därmed också över behov, gap, överlappningar etcetera.

Här arbetar Ocha intensivt med att integrera de olika humanitära givarna och aktörerna. Bland annat tillförs nu mer senior koordineringspersonal till bland annat Mogadishu. Ocha koordinerar normalt sett sitt arbete från Nairobi, vilket är lite problematiskt per se, men har på senare tid ökat fältnärvaron och även närvaron i Mogadishu, vilket ger visst hopp om förbättrad koordinering.

Det är i det här sammanhanget viktigt att också stödja TFG:s strävan att uppfylla sina åtaganden gentemot den somaliska befolkningen, till exempel genom att möjliggöra för den somaliska regeringen att bidra till transparent och ansvarsfull samordning i sin del.

Anf. 92 KERSTIN LUNDGREN (C):

Jag vill bara understryka att jag förväntar mig och är övertygad om att regeringen jobbar hårt med just dessa frågor. Det är oerhört viktigt i det här läget när många kriser inträffar samtidigt. När många är där för att försöka hitta lösningar är riskerna överhängande, speciellt i den här miljön.

FN har i andra sammanhang inte heller haft full uppbackning i alla lägen, så det är naturligtvis oerhört viktigt att vi backar upp och säkrar att det finns en närvaro som kan koordinera och att vi ställer upp på det.

Sedan vill jag bara göra en kommentar om att det i EU:s arbete med terrorbekämpning och kontraterrorism är väldigt viktigt att också vara tydlig med att vi inte har en för extensiv tolkning av terrorlagstiftning. Det kan nämligen bidra till att man inte hittar politiska lösningar utan att man i stället skapar nya konflikter genom att göra allt som rör sig till terrorister. Detta är förstås en viktig hållning utifrån den erfarenhet vi har och de slutsatser vi har dragit när det gäller efterbörden till 11 september och rättsosäkerhet och annat som kan följa i de spåren.

Därför vill jag bara understryka att EU:s erfarenheter i det sammanhanget är viktiga att ta med när man pratar med de länder vi här rör oss med om terroristbekämpning.

Anf. 93 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag instämmer i detta.

Anf. 94 ORDFÖRANDEN:

På utrikesministerns punkt 5 sammanfattar jag att det finns stöd för regeringens position och upplägg inför de fortsatta förhandlingarna beträffande Afrikas horn.

När det gäller utvecklingsministrarnas punkter är det punkt 6, och där finns också stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta diskussionerna.

Anf. 95 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Det finns det. Det är en viktig fråga.

Jag kan först för skojs skull nämna att vi har en pågående diskussion om de här förkortningarna som handlar om huruvida vi ska använda de svenska eller de engelska förkortningarna. Ibland när jag får de svenska förkortningarna känner jag inte igen mig, för när vi arbetar med den här materian arbetar vi ständigt på engelska. Vi lever alltså i en värld med såväl CFSP och ESDP, och så plötsligt kommer det en svensk bokstavs-kanonad. Då vet man inte riktigt vad det handlar om.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Det finns lagstiftning om det här med det svenska språket.

Anf. 97 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Ja, det finns lagstiftning.

Detta är alltså viktigt. Vi hade en situation i juli på rådmötet då vi skulle anta slutsatser angående den europeiska gemensamma säkerhetspolitiken. Några sådana blev det inte på grund av en motsättning mellan huvuddelen av medlemsstaterna och >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Det handlade bara om en liten mening i det här dokumentet, som inte var så sensationellt i övrigt, där man skulle tänka på möjligheten att ha en operativ planerings- och ledningskapacitet, det vill säga att vi självständigt från EU:s sida skulle kunna förbereda och leda mycket begränsade EU-insatser.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Men det är klart att det är besvärande att vi inte har kunnat anta några slutsatser om den europeiska säkerhetspolitiken, och därför vill Catherine Ashton nu ta upp en informell diskussion och se om vi kan hitta någon väg framåt i just det här dilemma.

Vi tycker från svensk sida att det rimligt att vi skaffar oss en sådan kapacitet. Vi såg ju, som nämndens ledamöter erinrar sig, hur det var i Libyenfallet. Vi hade då en diskussion om huruvida det skulle bli en situation där vi skulle bli tillfrågade om att använda till exempel delar av stridsgruppen på ett eller annat sätt för att hjälpa till att skydda humanitära transporter, om det hade kommit en förfrågan från FN.

I stället för att då behandla detta rutinmässigt som någonting man planerade med människor som satt och planerade i alla fall – det är ju så det normalt är i militär verksamhet – tvingades vi fatta ett separatbeslut och sätta upp en separat planerings- och ledningsorganisation som hamnade i Rom. Dit skickade vi separat militär personal.

Detta hade varit mycket enklare att lösa om vi redan hade haft en sådan struktur, för då hade det rutinmässigt varit så att de hade hållit på att planera för de olika saker som hade kunnat bli aktuella i stället för att vi på förhand ska hålla på och fatta sådana här typer av beslut, skapa förväntningar på olika sätt, och så blir det ingenting. Den där organisationen är väl avvecklad nu, och jag antar att de har kommit hem.

Detta var bara som en illustration till varför vi ser behovet av en mer permanent struktur. Inte alls någon stor, men någonting i Bryssel, och detta kommer vi att diskutera.

Sedan kommer vi att diskutera de resursbrister som finns i de olika freds- och stabilitetsinsatserna som vi driver i olika delar av världen. Vi kommer väl också att ta upp en del andra frågeställningar som jag kan nämna.

Vi ser nu ett behov av vad vi kan kalla CFSP-insatser, typ när det inträffar sådant som i Tunisien eller Libyen, det vill säga att snabbt få folk på plats med en EU-hatt för att företräda den gemensamma utrikespolitiken. Vi har mycket begränsade möjligheter till detta som det nu är, om vi inte ska dra i gång något jättelikt. Men den där typen av snabba, synliga och viktiga politiska insatser behöver vi bättre resurser till.

Vi har från svensk och finsk sida och några andra aktualiserat frågan om att revidera den europeiska säkerhetsstrategin från 2003. Inte för att det är något större fel på den, men världen har faktiskt förändrats åtskilligt, och en hel del av de utmaningar som vi står inför är annorlunda. Vi behöver mot bakgrund av dessa annorlunda utmaningar också titta på instrumenten. Sådana här processer är viktiga i sig för att medlemsstaterna, EU-nämnder och sådant runt om i Europa ska diskutera vad det är för utmaningar vi står inför för att man ska förbereda sig intellektuellt och politiskt bättre för dem.

Vi har från svensk och finsk sida också aktualiserat möjligheten att sätta upp ett europeiskt fredsinstitut för att vi ska ha bättre instrument för informell diplomati med sådant som kontaktverksamhet och medlingsverksamhet som vi har svårt att göra med hjälp av de formella diplomatiska instrumenten. Det finns begränsningar för vad vi kan göra med diplomater som ju företräder nationer och företräder den nationella legaliteten, och det finns åtskilliga situationer där vi behöver agera mer informellt och smidigt för att kunna hantera sådana här saker.

Vi får också ett behov av att diskutera i största allmänhet om resursfrågor inför möjliga framtida operationer. Vi ser ju att det ställts ökade krav på EU som säkerhetspolitisk aktör i olika sammanhang, men vi ser också, för att anknyta till tidigare diskussion, att de resurser vi har för detta är alltför begränsade i förhållande till den efterfrågan som finns på våra insatser.

Det blir alltså en relativt bred diskussion som inte leder till några operativa slutsatser nu, men förhoppningen är att denna diskussion ska lägga grunden till slutsatser som ska bli möjliga på det möte i utrikesrådet vi har den 1 december.

Anf. 98 KERSTIN LUNDGREN (C):

Man kan bara nyfiket lyssna hur Sverige tänker kring ett mer strukturerat samarbete, om det är så att >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< inte är intresserade av något, inte bara meningen, utan det också det som måste komma till utöver.

Anf. 99 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Vi skulle gärna undvika den situationen, för vi vill gärna ha med >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Men

hamnar man i den situationen så hamnar man i den situationen. Då får vi hantera den, och då är vi med.

2011/12:10
11 november

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar det som att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta diskussionerna om den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Vi hoppar över punkt 8, för den har strukits. Det finns en ny punkt, Iran. Stämmer det med vad utrikesministern har?

Anf. 101 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Ja, det gör det. Förmodligen blir det en lunchdiskussion om Iran. Skarpa slutsatser om sanktionsfrågor och sådant kommer väl upp på utrikesministermötet den 1 december, och vi kommer att kunna återknyta till den problematiken inför det sammanträdet. Det blir framför allt en diskussion. Vi har haft MR-frågorna i fokus tidigare. Nu blir det den senaste IAEA-rapporten som kommer att vara i fokus. Vi tittar på den mer i detalj. Den har föregåtts av en rätt betydande förhandspublicitet. Den faktiska rapporten är kanske inte fullt lika sensationell som förhandspubliciteten.

Man kan sammanfatta det så att det enligt min mening är ställt utom allt tvivel att Iran hade ett kärnvapenprogram fram till 2003. Vi vet att de avslutade kärnvapenprogrammet 2003. Det var en relativt kontroversiell underrättelsebedömning som amerikanerna redovisade 2007 när de sade att Iran har fattat beslut om att avsluta programmet. Det är numera allmänt accepterat att så var det. Huvuddelen av den rapport som nu har lagts fram handlar om en mer utförlig redovisning av det som inträffade under programmet fram till 2003. Det är en hel del fakta och en del informationer där som har varit kända för oss, men som kanske inte har varit allmänt kända i den delen.

Sedan uppstår den intressanta frågan: Vad har inträffat efter 2003? Här ser vi olika bedömare som uttalar sig på olika sätt mot bakgrund av den informationen, för den är inte konklusiv. Man kan säga att en avgörande frågeställning är: Har de fattat beslut i den iranska ledningen om att återuppta programmet? Om detta vet vi föga. Jag kan bara referera den officiella amerikanska underrättelsebedömningen, som offentligt redovisad är att deras information är att så inte har skett. Men vad vi ser är att det finns uppgifter om att viss verksamhet som kan hänföras till det gamla programmet, vissa teknologiaktiviteter som har relevans för ett bombprogram, har fortsatt. Det kan också tolkas på olika sätt. Läger man samman allt detta kan man få ihop ett bombprogram eller embryot till ett bombprogram.

Tolkningssvårigheterna är rätt betydande i detta sammanhang.

Det vi vet är att de driver urananrikningen, i strid med säkerhetsrådets resolution. Den har inte utökats, men produktionen fortsätter. Det är fortfarande låganrikat uran. Viktigt är att vi bibehåller IAEA:s närvaro i Iran. Det innebär att skulle de vara inriktade på att gå över till höganrikat, det vill säga att ta fram till en bomb, har vi inspektorer på plats som gör att vi upptäcker det relativt snabbt. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § of-
fentlighets- och sekretesslagen** <<<

Sedan kan man fråga sig: Vad är då syftet med de olika verksamheterna? Ja, det kan beskrivas på olika sätt. Det kan vara ett prestigeprogram för att i största allmänhet visa att man har den här teknologin. Själva säger de att alltihop är för civil användning. Det är överdimensionerat i förhållande till de civila behov som är rimliga att föreställa sig, åtminstone i närtid. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag brukar titta på detta rätt mycket med ögonen på det svenska atomvapenprogrammet under 40-, 50- och 60-talet. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Här kan man tolka informationen på olika sätt, och vi ska fortsätta tolkningsarbetet vad gäller detta.

Anf. 102 KENNETH G FORSLUND (S):

Jag vill bara tacka utrikesministern för att han pekar tydligt på de osäkerhetsfaktorer som finns här vad gäller informationen. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi är källkritiska och inte rycks med i eventuella hysterier som kan börja uppstå, utan vi måste ha faktabaserade beslut och fakta som vi kan granska och så långt möjligt säkerställa att de verkligen stämmer. Det är bra att utrikesministern pekar just på de osäkerheter som finns i informationen.

Sedan är det oerhört viktigt att inte minst IAEA:s arbete fortsätter och att de får möjlighet att på plats granska och följa utvecklingen.

Anf. 103 JENS HOLM (V):

Jag instämmer fullt ut med föregående talare och skulle vilja fråga Carl Bildt om han känner till att det finns någon som helst diskussion om ett militärt angrepp på Iran inom EU-kretsen. Det är någonting som Sverige förstås måste motsätta sig.

Anf. 104 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Jag diskuterade de begränsningar som finns i EU:s militära möjligheter. Jag hänvisar till tidningarna. Det finns ju en offentlig diskussion i vissa länder. Det är framför allt i Israel och delar av USA där man för en offentlig diskussion om detta. Men det är ingenting som vi diskuterar. Det finns uttalanden från EU:s sida, och jag såg att Herman Van Rompuy hade ett uttalande som var riktigt bra där han understryker betydelsen av diplomatisk lösning av frågan. Det är självfallet huvudlinjen. Det finns ingen militär lösning på detta.

Det går ju att tolka detta på det sättet att det är ett kärnvapenprogram. Det går att tolka på olika sätt. Att då göra ett militärt tillslag mot detta – bara för att redovisa de amerikanska militära bedömningar som har redovisats inför kongressen, och som jag tror att Leon Panetta sade häromdagen – kan på sin höjd fördröja ett kärnvapenprogram några år, och gör det absolut säkert att det blir ett kärnvapenprogram. Det finns anledning till stark skepsis mot detta.

Vi har varit mycket stödjande för förhandlingsansträngningarna, som drivs av Catherine Ashton och tre EU-länder. De har varit svåra, och de har varit delvis komplicerade på grund av att det finns olika bedömningar på den internationella sidan. Här sitter Ryssland, Kina och USA också

med – med tre EU-länder är det sex länder. Men de har ännu mer försvårats av det inrikespolitiska spelet i Iran.

>>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Jag tror att vi nu dess värre är inne i ett skede där den iranska interna dynamiken inför de val som ska äga rum nästa år är mer problematisk. Vi ser betydande spänningar mellan den högste ledaren och presidenten, och det påverkar förmodligen möjligheterna för Iran att ha den samlade förhandlingsstrategi som krävs.

Annars är det min bedömning att en förhandlingslösning i frågan är fullt möjlig om det finns god vilja. De två positionerna är i formell mening mellan omvärlden och Iran. Om man tror på vad som sägs på respektive sida och lägger positionerna vid sidan av varandra är de relativt nära varandra. >>> *Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen* <<<

Om det är möjligt att överbrygga förtroendeklyftan är den formella skillnaden mellan de formella positionerna på respektive sidor faktiskt mindre än vad man föreställer sig. Men sedan handlar det om, som sagt: Har vi tilltro till vad som sägs, eller tror vi inte på vad som sägs?

Det kan eventuellt bli slutsatser, och då får vi återkomma till det. Jag tror att det blir rätt kortfattat angående IAEA-rapporten. Det är som sagt den 1 december som det egentligen kommer. Vi återkommer till nämnden i så fall.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Det är bra. Vi kan sammanfatta så långt med att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta diskussionerna.

Det finns en övrig fråga, och det är ett ministermöte i Vilnius.

Anf. 106 Utrikesminister CARL BILDT (M):

Tre andra frågor kan jag nämna för fullständighetens skull.

Det är en informell ministerdiskussion om politiken gentemot Ryssland, det möte med Ryssland som äger rum två gånger om året. Det är på söndagskväll med Catherine Ashton. Jag kommer tyvärr inte att ha möjlighet att vara där, men vi är företrädde. Det handlar huvudsakligen om att välkomna det faktum att vi nu har fått en överenskommelse under schweizisk medling mellan Ryssland och Georgien angående gränsfrågorna, vilket nu öppnar för att Ryssland faktiskt blir medlem i WTO. Den förhandlingen har tagit 18 ½ år, så det finns anledning att välkomna att det nu i alla fall förs i hamn.

Vi kommer att på svensk-polsk inbjudan ha en informell diskussion om utvidgningspolitiken under måndagskvällen.

Som en mer formell informell punkt kommer vi att ha en kort diskussion som litauerna tar upp inför OSSE:s ministerrådsmöte i Vilnius, som väl ligger den 6–7 december. Det är inga beslutspunkter, utan jag utgår från att litauerna kommer att redovisa läget i förberedelsearbetet och att det blir vissa reaktioner på detta. Det är inga större sensationer att vänta.

Anf. 107 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för den informationen.

2011/12:10
11 november

2011/12:10
11 november

Därmed är vi färdiga med utrikesministerns punkter. Vi tackar för i dag och önskar trevlig helg.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Vi börjar med en återrapport från ett möte den 14–15 juli.

Anf. 109 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Herr ordförande! Jag ska ge några highlights från det informella biståndsministermöte som ägde rum den 14–15 juli i Sopot.

Först diskuterades den framtida arkitekturen för de finansiella instrumenten på utvecklingsområdet. Där kan det vara värt att nämna att kommissionens betoning av både åtagandet 0,7 procent i bistånd och millenniemålen stöddes av flertalet medlemsstater och att en majoritet av medlemsstaterna också kunde välkomna förslaget om ökad differentiering av samarbetsländer, som vi återkommer till inför nästa möte.

En annan punkt som var på agendan var utvecklingsstrategier för Centralasien och Stilla-havsregionen.

I diskussionen om Centralasien utgick man från att EU:s strategi måste bygga på en differentierad ansats med ett starkt element av dialog om mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Flera delegationer lyfte fram erfarenheter av transitionsekonomier som ett potentiellt mervärde i just EU:s bistånd i den regionen. På motsvarande sätt var diskussionen om Stilla-havsregionen ett tillfälle att peka på huvuddragen i den utvecklingsstrategi för Stilla-havsregionen som förväntas presenteras under hösten 2011 eller snarare kanske under våren 2012. Det var under den punkten som kommissionen också fick tillfälle att adressera vissa frågor rörande gemensam programmering, något som vi också kommer att diskutera här senare.

Nästa fråga i Sopot rörde just gemensam programmering. Många delegationer tog framför allt fasta på kommissionens inriktning att bättra synkronisera EU:s programmeringscykler med samarbetsländernas. Det fick ett brett stöd.

Slutligen diskuterades biståndseffektivitetsfrågor och förberedelserna inför högnivåmötet i Busan. Det fanns en samsyn om Busanmötets politiska vikt och att fokus på transparens, ansvarsutkrävande och resultat skulle utgöra hörnstenar i EU:s gemensamma position inför Busan. Det länkar väl till dagens agenda.

Anf. 110 ORDFÖRANDEN:

Ja, det är som sagt en del frågor där som återkommer på dagordningen i dag.

Vi lägger återrapporten till handlingarna och går över till punkt 3, EU:s framtida utvecklingspolitik.

Anf. 111 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Herr ordförande! Innan jag går in på den punkten vill jag för att hålla er underrättade berätta att i går tillkom ny information vad gäller agendan

för mötet. Två nya element har kommit till under FAC-punkten övriga frågor för biståndsministrarna. EAS har informerat om att kommissionär Piebalgs vill informera om sitt engagemang i Sustainable energy for all. Och Frankrike vill gärna ta upp G20 och slutsatser från senaste toppmötet i Cannes och avser att cirkulera bakgrundsdocument inför diskussionen om detta under övriga frågor.

Därmed går vi in på dagordningspunkten Agenda for change.

Det är en diskussionspunkt som baseras på kommissionens meddelande om ökat genomslag för EU:s utvecklingspolitik som tar sig uttryck i denna agenda for change, agenda för förändring. Egentligen är det ett förslag till uppdatering av EU:s policy för utvecklingssamarbete som baseras på den grönbok som lades fram i slutet av 2010 och som sedan behandlades, diskuterades och som det lämnades synpunkter på från svensk sida.

Regeringen är generellt mycket positiv till förslagen i meddelandet. Fattigdomsminskning bekräftas vara det övergripande målet för EU:s utvecklingssamarbete.

Sedan har vi frågan om tematisk- och sektorskonsentration. Kommissionens meddelande föreslår att EU:s bistånd i ökande grad ska koncentreras till de två breda områdena, får man ändå säga, mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning å ena sidan och uthållig tillväxt för mänsklig utveckling å den andra. Regeringen ser positivt på denna övergripande inriktning.

En annan fråga i meddelandet som är het och som har diskuterats under en tid är ökad differentiering av samarbetsländer. Även om det här är en diskussion som kommer att fortsätta och det vid detta möte blir primärt en orienteringsdiskussion, förväntas differentieringsarbetet i praktiken leda till ökade resurser till länder där EU kan spela en särskilt viktig roll med tydligt fokus på de fattigaste länderna, bland annat Afrika söder om Sahara och konfliktländer. Man förväntas också finna former för engagemang i Europas grannskapsländer samt när det gäller medelinkomstländer en form av partnerskap med en lägre andel gåvoelement. Differentieringens kärna är ju att kontextualisera vad det är för olika typer av utvecklingsrelationer som EU ser framför sig med olika typer av länder.

För att åstadkomma ett mer effektivt resursanvändande är en ökning av andelen EU-bistånd i form av så kallad innovativ finansiering något som regeringen ser som ett välkommet initiativ, när det gäller att finna innovativa arbetsformer och partnerskap mellan offentliga och privata aktörer i utvecklingsansträngningarna och mer konkret i form av kombinationer av gåvor och lån, så kallad blandfinansiering, och även lånegarantier.

Även kommissionens tänkande i meddelandet kring ökad resultatorientering och transparens, liksom den ökade uppmärksamhet som man riktar i meddelandet mot tillväxt och den privata sektorns roll för utveckling, ligger över lag väl i linje med regeringens politik inom dessa områden.

I detta meddelande finns en stor fråga som rör EU:s gemensamprogrammering. Vad gäller detta, med ökad biståndseffektivitet i åtanke, vill regeringen se ett ambitiöst slutresultat i linje med tankarna i förslaget. Men innebörden av gemensamprogrammering måste konkretiseras avse-

värt. Här förordar regeringen en stegvis process som innebär att man utvecklar tänkandet kring den här metoden och metoden gemensamprogrammering i sig på basis av gemensamma erfarenheter. Inte minst hämtar man kunskap från landnivå och de miljöer där biståndet verkar. Här betonar vi att arbetet måste genomföras på ett så flexibelt sätt som möjligt med ägarskap på landnivå, givetvis med utgångspunkt i den rådande situationen i respektive land, men också med beaktande av medlemsstaternas ingångsvärden och bilaterala prioriteringar.

Slutligen lyfts vikten av samstämmighet mellan politikområden, det som vi känner som Policy Coherence for Development, fram i meddelandet i syfte att bättre bidra till utveckling. Här ser väl vi att Policy Coherence for Development, samstämmighetsdelen i detta, borde ha uttryckts ännu starkare.

I kommande rådsslutsatser, som inte ligger på bordet denna gång men framöver, avser regeringen att verka för en förstärkning, till exempel genom att hänvisa till EU:s fördragsbundna skyldighet att ta hänsyn till just målen för utvecklingssamarbetet i unionens samlade politik.

Anf. 112 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Herr ordförande! Jag tackar för föredragningen.

Vi är inte helt entusiastiska över den framtida utvecklingspolicyn att fokusera mer på EU:s grannländer, utan vi anser att hjälp ska gå till de länder som mest behöver det och att man inte ska göra denna geografiska uppdelning och koppla den till grannskapspolitiken.

Vi är inte heller särskilt förtjusta i att EU, även om det finns ett gott syfte, ska lägga sig i medlemsstaternas biståndsinsatser och försöka samordna med EU:s egna insatser genom att mäta och väga.

Sammanfattningsvis anser vi att ett ökat fokus på grannländerna inte ska ske på bekostnad av andra länder och att all samordning ska ske på frivillig basis och från fall till fall. Det är vår avvikande mening.

Anf. 113 JENS HOLM (V):

Eftersom vi inte har så jättemycket tid på oss hänvisar jag bara till det särskilda yttrande som Vänsterpartiet och Miljöpartiet lämnat i utrikesutskottet.

Anf. 114 KENNETH G FORSLUND (S):

Jag vill särskilt lyfta fram det regeringen tar ställning för här, om samstämmigheten mellan politikområden och vikten av det. Jag tror att det är oerhört viktigt att EU arbetar med detta och då i enlighet med artikel 208 i Lissabonfördraget. En nyligen presenterad undersökning har ju visat att det av 164 policyfrågor som har hanterats under kanske två års tid bara är sju gånger man har gjort den typen av samstämmighetsgranskning eller övervägande. Det är ett resultat som inte ens förtjänar att kallas "uselt" från EU:s sida.

Jag uttrycker alltså fullt stöd för regeringens ståndpunkt att samstämmigheten måste prioriteras. Det handlar långsiktigt om trovärdigheten för EU:s biståndspolitik.

Anf. 115 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Tack för föredragningen, statssekreteraren! Jag tycker att regeringens upplägg är bra och att man har en bra ambitionsnivå.

Nu har vi fått utkastförslag på bordet, och jag vill bara fråga om statssekreteraren tycker att våra prioriteringar i utrikespolitiken – mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet samt klimat och miljö – återfinns och lyfts fram i detta utkast till rådsslutsatser.

Anf. 116 HELENA LEANDER (MP):

Jag vill också bara helt kort hänvisa till det särskilda yttrandet från Miljöpartiet och Vänsterpartiet i utrikesutskottet.

Anf. 117 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Vad gäller differentieringsfrågan är det från regeringens perspektiv mycket välkommet att denna differentieringsdiskussion väntas leda till ett förstärkt fokus på de fattigaste länderna.

En konsekvens av detta förväntas vara det engagemang som ändå kvarstår med bredden av instrument som EU har till sitt förfogande, exempelvis i grannskapet men också i de medelinkomstländer där hela givarsamfundet nu har en snurrande kompass när det gäller hur man ska förhålla sig till det faktum att merparten av världens fattiga återfinns i just medelinkomstländer, för att kalibrera våra biståndsinstrument så att de passar in på detta.

När vi till exempel diskuterar blandfinansiering och ökat inslag av bistånd som inte bara är gåvobistånd är det något vi förväntas oss vara väl anpassat till exempel till medelinkomstländer med fortsatt stora fattigdomsutmaningar. Huvuddelen av bevekelsegrunden för ett klassiskt biståndsenngagemang handlar dock om att bekämpa fattigdom där det är som fattigast. Det menar vi är något som avspeglas i meddelandet.

Den konkreta diskussionen om hur denna differentiering ska göras, vad den kommer att innebära i praktiken och hur den ska implementeras – inte minst vad gäller frågor om gemensam programmering, som är Margareta Sandstedts andra fråga – är någonting jag tror att det kommer att finnas livlig diskussion om. Det gäller inte minst efter de bistånds- och effektivitetsdiskussioner som kommer att försiggå i Busan i november.

Regeringens inriktning är tydlig vad gäller uppskattningen av fokus på och att driva fokus på de fattigaste länderna. Som jag nämnde när det gäller samordning, koordinering och eventuell gemensam programmering har vi inskräpvt att enskilda medlemsstaters ingångsvärden och bilaterala prioriteringar här måste beaktas. Vi får inte hamna i ett läge där gemensam programmering betyder att man sitter i Bryssel och fattar ett samlat beslut om hur alla medlemsstater ska kanalisera sitt bistånd.

Det finns en ytterligare dimension i detta som är kopplad till Désirée Pethrus fråga om hur regeringens tematiska prioriteringar i utvecklings-samarbetet – demokrati, mänskliga rättigheter, miljö och klimat, jämställdhet och kvinnors roll för utveckling – omhändertas i dessa diskussioner. Vi kan ärligt säga att vi tycker att vi har fått ett gott genomslag med de synpunkter vi har framfört i anslutning till Agenda for Change för just dessa resonemang. Det syns inte minst i den indikativa tematiska

fokuseringen på just området mänskliga rättigheter och demokratisk samhällsstyrning.

Slutligen, vad gäller samstämmighetsfrågan, tror jag att man måste vara ärlig med att samstämmighetspolitiken i sin konceptuella utformning är en stor framgång både i Sverige och när det gäller EU. Policy queries for development liksom politik för global utveckling har en väldigt stark potential. Men när det gäller implementeringen instämmer jag i Kenneth G Forslunds kommentar om att det implementeringsmässigt förtjänar att beskrivas som uselt i bästa fall.

Vi har inte minst när vi resonerar om samstämmighetsutmaningarna i den svenska kontexten vid upprepade tillfällen konstaterat att det med mindre än att vi får de skarpa verktygen, till exempel när det gäller konsekvensbedömningar – hur man verkligen analyserar olika policybeslut utifrån rättighetsperspektiv, fattiga människors perspektiv och utveckling – är svårt att nå framsteg. Detta är dock ett område där regeringen håller fanan högt och kommer att fortsätta göra så – inte minst, som jag nämnde, genom att hänvisa till den fördragsbundna skyldigheten att ta hänsyn till målen för utvecklingssamarbetet i den samlade politiken.

Vi ser alltså fram om den fortsatta diskussionen om detta.

Anf. 118 ORDFÖRANDEN:

Då ska jag sammanfatta. Det finns två avvikande meningar. Den ena är från Sverigedemokraterna som menar att man inte ska fokusera på grannländerna, det vill säga en geografisk avgränsning. Ni betonar också, om jag uppfattade det rätt, en frivillighet i biståndsverksamheten. Margareta Sandstedt, du får gärna upprepa er avvikande mening som en sammanfattning.

Anf. 119 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Vi anser att ett ökat fokus på grannländerna inte ska ske på bekostnad av andra länder och att all samordning ska ske på frivillig basis och från fall till fall.

Anf. 120 ORDFÖRANDEN:

Sedan finns det en annan avvikande mening som är gemensam för Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Det är en upprepning av det som sades i utrikesutskottet, om jag förstod det rätt.

Med dessa två avvikande meningar finns det ändå stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna.

Vi går till nästa punkt. Vi börjar få lite tidsnöd, så jag får be statssekreteraren att vara väldigt fokuserad under punkt 4 om budgetstöd från EU.

Anf. 121 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Herr ordförande! Jag ska göra mitt bästa för att fatta mig kort.

Diskussion kommer att föras kring meddelandet från kommissionen om budgetstöd som förväntas vägleda det fortsatta arbetet med rådsslutsatser, med sikte på beslut i maj 2012. Regeringen välkomnar detta meddelande och kommissionens nya policy för budgetstöd, inte minst i ljuset av att kommissionen är en viktig aktör när det gäller budgetstöd. De

2011/12:10
11 november

---

aviserade förändringarna förväntas modernisera det budgetstöd som går genom kommissionen och göra det mer effektivt.

Från svensk sida har vi fört en aktiv dialog med kommissionen och med andra medlemsstater och kan konstatera att den nya budgetstöds-policyn över lag ligger väl i linje med den svenska regeringens syn liksom med de synpunkter som framförts av riksdagen i samband med hanteringen av den grönbok som ligger till grund för meddelandet.

Vi välkomnar starkt att kommissionen ser generellt budgetstöd för fattigdomsbekämpning som ett kontrakt vilket tydligt kopplas till huruvida samarbetslandet lever upp till grundläggande värden som respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprinciper. Detta är också en anpassning till hur merparten av EU:s medlemsstater ser på budgetstöd i dag. Denna policyförändring borde leda till att kommissionen blir mer selektiv när det gäller vilka länder som får generellt budgetstöd. Dock finns det bland vissa medlemsstater en bestämd uppfattning emot att budgetstöd ska knytas till det som upplevs som en politisk konditionalitet.

Om det inte finns några särskilda frågor hoppar jag över problematiseringen av frågan om generellt budgetstöd versus sektorbudgetstöd i detta avseende och nöjer mig med att konstatera att regeringen gärna ser att man problematiserar just frågan om sektorbudgetstöd. Där ser vi också skäl att ta situationen vad gäller mänskliga rättigheter och demokrati i beaktande.

Vi välkomnar att kommissionen kommer att lägga ökad vikt vid transparens i samarbetsländernas egna statsbudgetar, vilket är helt avgörande för att kunna främja lokalt ansvarsutkrävande.

Slutligen är det angeläget att fånga upp det som i meddelandet uttrycks om att ha en samordnad ansats till budgetstöd mellan medlemsstaterna, även om den måste problematiseras och konkretiseras ytterligare för att vi ska kunna ta skarp ställning till detta.

Anf. 122 KENNETH G FORSLUND (S):

Tack för föredragningen, statssekreteraren! Jag vill bara lägga till en sak. Det står att budgetstöd ska knytas till respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Vi tycker att det är viktigt att det också framgår att det ska knytas till jämställdhet. Man kan möjligen argumentera – och det gör somliga – för att mänskliga rättigheter också omfattar jämställdhet, men vi vet av erfarenhet att det inte är den tolkning man gör världen över. Därför är det viktigt att vara tydlig med att även jämställdhet explicit ska vara en faktor i sammanhanget.

Anf. 123 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Som vårt parti framförde i utrikesutskottet instämmer vi i stora drag med regeringens förslag. Vi anser dock att EU-kommissionen i alltför liten grad väger in de risker som finns med generellt budgetstöd till motagarländernas statskassa.

Det är svårt att följa upp vad de satsade pengarna verkligen används till. Risken finns därför att medel frigörs till kontraproduktiva ändamål och inte kommer människor väl till del. Vi skulle alltså vilja se mer av användning av cash on delivery för de länder som har den möjligheten.

Vi vill se tydligare kriterier framför allt mot problem med korruption, och sammanfattningen vad gäller vår avvikande mening är: större fokus på att pengarna ska användas rätt, inget budgetstöd till länder där det finns risk för korruption och en öppning för omförhandling och sanktionsmedel när det gäller korrupta stater.

Anf. 124 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Herr ordförande! Vad gäller betoningen på jämställdhet i detta sammanhang har diskussionerna om kriterier för budgetstöd, där vi från svensk sida har en ganska strikt uppsättning kriterier som vi har inspirerats av även i våra synpunkter på kommissionens meddelande, baserats på ett rättighetsperspektiv som, vilket påpekas, inkluderar en jämställdhetsdimension. Vi kommer dock att ha med oss detta i de fortsatta diskussionerna om hur detta sedan ska operationaliseras. Det är nämligen en viktig poäng.

Risker med budgetstöd gäller mot bakgrund av en allmän analys bland många givare, däribland Sverige, av budgetstödet dilemma. Det kan vara en mycket effektiv biståndsform, men det finns en utmaning vad gäller transparens, spårbarhet och alternativ användning av medel. Det är det så kallade fungibilitetsdilemmat i biståndet. Det handlar om att stater om man betalar pengar rakt in i en statsbudget kan välja att använda dem till exempel för att rusta upp sitt försvar, även om vår bevekelsegrund för att bidra till denna statsbudget har varit att stärka förutsättningarna för att leverera grundläggande sociala tjänster.

Det är just därför detta med att ställa krav på samarbetsländernas institutioner, finansiella ramverk, antikorrupsionsarbete, respekt för rättsstatliga principer, mänskliga rättigheter och demokrati är något som bör förstärkas för att just minimera dessa risker.

Jag plockar också upp referensen till cash on delivery. Det är en av många olika så kallade resultatbaserade biståndsformer som är högaktuella i diskussioner om att just säkerställa såväl spårbarhet i biståndsflöden som möjlighet att skapa förutsättningar för resultat i praktiken. Detta är intressant i anslutning till Agenda for Change, inför Busan och i den svenska diskussionen om hur vårt bistånd ska utformas för att vi på bästa sätt ska säkerställa att pengarna används till det de är avsedda för.

Anf. 125 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar med att det finns en avvikande mening från Sverigedemokraterna som Margareta Sandstedt koncist redogjorde för och att det i övrigt finns stöd för regeringens upplägg inför fortsatta diskussioner.

Vi går vidare till punkt 5 om biståndseffektivitetsmötet i Busan.

Anf. 126 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Högnivåmötet om biståndseffektivitet i Busan i slutet av november och början av december är ytterligare ett steg i processen att vidareutveckla biståndet på global nivå. Nu mer än någonsin säger vi att det inte är business as usual. Biståndet står inför något som kan kallas ett vägska. Att allt fler aktörer bidrar i arbetet med att minska global fattigdom ställer ökade krav på samordning och effektivitet.

Samtidigt utgör det traditionella biståndet en allt mindre del av de samlade finansiella resurserna för utveckling globalt sett. Det blir då ännu viktigare att säkra en katalytisk roll för biståndet.

Busanmötet bygger på de utvärderingar som har gjorts av genomförandet av Parisdeklarationen och handlingsplanen från Accra.

Sverige anser att områdena transparens, ansvarsutkrävande och resultat har getts för lite uppmärksamhet i implementeringen. Vi vill därför se en tonviktsförskjutning mot resultat, transparens och ansvarsutkrävande och har drivit detta tillsammans med frågan om privatsektorns roll i utveckling inför Busan.

Ett sammanhang där vi har drivit dessa frågor är i arbetet med att ta fram rådsslutsatser för en samlad EU-position inför Busan. Kommissionen cirkulerade ett meddelande inför Busan den 8 september, vilket har diskuterats också vid tekniska seminarier.

Diskussionen fokuserar på vilka åtaganden EU skulle kunna göra och vilka övergripande åtaganden EU vill se som ett resultat av Busan. Utifrån meddelandet och den första dialogen har man tagit fram ett utkast till rådsslutsatser som är färdigförhandlade efter ett flertal möten i rådsarbetsgrupper och sedan fastställda av Coreper.

I rådsslutsatserna tas EU:s ståndpunkt väl upp och fångar vad Busan handlar om. Det är något av en nystart för att stärka just biståndets katalytiska roll i det förändrade utvecklingslandskapet för att effektivt uppnå utvecklingsresultat och för att skapa konsensus för ett bredare och mer inkluderande partnerskap för utveckling som även inkluderar andra aktörer och beaktar behovet av inhemsk resursmobilisering och minskat biståndsberoende på sikt.

EU kommer att främja och stödja initiativ inom fem områden. Glädjande är att den svenska regeringens tre prioriterade områden är med bland dem. Det första är en EU-transparensgaranti. Den är i stor utsträckning inspirerad av det svenska initiativet till en transparensgaranti inom biståndet. Det andra är stärkt ansvarsutkrävande med mätning och demonstration av hållbara resultat. Det tredje är fördjupat engagemang mellan privata och statliga aktörer. Vidare är det fjärde att EU ska främja en ny ansats i sviktande situationer och stater. Det femte är implementering av gemensam programmering på landnivå, vilket vi nyss berörde i anslutning till Agenda for Change.

I dessa förhandlingar har regeringen understrukt behovet av en höjd ambitionsnivå och tydliga åtaganden. Vi har varit pådrivande vad gäller transparensgarantin, och också drivit att EU ska stödja och främja initiativ på resultatområdet som är så konkreta som möjligt – ännu en gång med referens till den diskussion som finns om de mer resultatbaserade biståndsformerna exempelvis.

Det är bra att EU:s initiativ inför Busan omfattar dessa områden, men det är lite av en besvikelse för oss att EU inte gör mer långtgående åtaganden och intar en mer ledande roll inför Busan. Det är ett av skälen till att vi har efterfrågat en substansdiskussion om Busan på FAC med syfte att se hur vi kan höja ribban och bli bättre på att leverera våra åtaganden. Det är också ett tillfälle för oss att betona vikten av att vi tar våra åtaganden vidare efter Busan med inrättande av konkreta arbetsgrupper och med en aktiv roll också på landnivå så att det inte bara blir en huvudstadsexercis.

Anf. 127 JENS HOLM (V):

Jag tackar för föredragningen. Det är bra att klimatfinansiering tas upp i förslaget till slutsatser under punkterna 53 och 54. Såvitt jag förstår leder principerna som man hänvisar till i punkt 53 inte till att det blir nya additionella medel som man bistår med, utan det möjliggör att ta pengar från det ordinarie biståndet till klimatfinansiering. Det tycker vi i Vänsterpartiet är fel. Kan statssekreteraren kommentera detta?

Anf. 128 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr ordförande! Jag understryker det vi sade om ansvarsutkrävandet i utrikesutskottet när vi hade samråd där. EU måste uppfylla sina åtaganden. Vi talade också om vikten av att föra in jämställdhetsperspektivet och ansvarsutkrävandet i de fall där det är icke-offentliga utförare av biståndet, då främst företag. Även de måste granskas och ställas till svars för hur deras insatser fungerar.

Anf. 129 KERSTIN LUNDGREN (C):

Jag vill också understryka det som framkom i utrikesutskottets senaste diskussion om detta. Det måste finnas beredskap att lyfta upp jämställdhetsperspektivet i dessa sammanhang. Det är också viktigt med klimaten i upplägget. Jag tycker till skillnad från Jens Holm att ingen dörr stängs, utan det handlar om att hålla principer och ta vara på de grunder som finns i effektivitetsresonemanget. Det är bra och viktigt att det finns med.

Anf. 130 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Sveriges ståndpunkt när det gäller biståndseffektivitet bör vara ännu tydligare än vad vi ger uttryck för. Den svenska ståndpunkten bör vara att EU-kommissionen inför högnivåmötet på ett tydligare sätt ska lyfta fram de svårigheter och risker som är förenade med att betala ut budgetstöd till tredjeländer. Vi bör också vara tydligare med behovet av ökad konditionalitet och tydliga kriterier. Ännu mer tydlighet är alltså ett medskick från oss.

Anf. 131 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Herr ordförande! Jag försökte ta intryck av uppmaningen att fatta mig så kort som möjligt. Jag finns tillgänglig i andra sammanhang för fördjupad diskussion vad gäller den breda biståndseffektivitetsagendan. Här har jag betonat att vi ser skäl att lyfta fram konkreta åtaganden när det gäller transparens, resultat och ansvarsutkrävande som i någon mån, enligt vår analys, varit försummade områden under de senaste årens implementering av biståndseffektivitetsprinciperna.

I botten av vårt agerande ligger dock en relativt kraftfull problematisering av andra delar av biståndsagendan, till exempel frågan om vad ägarskap har kommit att innebära i praktiken. Vi är för ett vidgande av ägarskapsbegreppet som tar avstamp i att fattiga människors ägarskap för utveckling snarare än korrupta odemokratiska regimers ägarskap för utveckling är den utmaning vi ska ta fasta på.

Vi tar också fasta på problemen som har uppstått i iveren att harmonisera och givaranpassa biståndet, som det heter enligt biståndseffektivi-

tetsterminologin, som i någon mån på vissa sätt urartat till att innebära en överbyråkratisering av mycket av detta.

Regeringen har alltså ett tydligt biståndseffektivitetsengagemang med en tydlig problematisering av det som inte har fungerat. Dock handlar det konstruktiva bidrag som vi vill ge i hög grad om att vi måste ha höjd ambitionsnivå när det gäller just resultat på riktigt och transparens som en grundläggande förutsättning för ansvarsutkrävande.

När det gäller att lyfta upp jämställdhet ges det nog ett bra tillfälle vid Busan. Jag vet att det kommer att anordnas diverse olika sessioner med sannolikt representation på hög politisk nivå för att ta sig an just jämställdhetsutmaningen. Det är min bestämda uppfattning efter att ha sett programmet. Det har vi med oss.

Tillbaka till rådsslutsatserna som Jens Holm kommenterade. Frågan om additionella medel kopplat till klimatfinansiering är en ständigt levande diskussion. Regeringen har liksom i diskussionen om innovativ finansiering försökt ta fasta på att det i grunden handlar om vilka totala flöden vi har möjlighet att investera i utvecklingsutmaningar, inklusive dem som föranleds av klimatförändringar.

Här har vi ett särskilt ansvar och en särskild position i och med att vi med råge lever upp till 0,7-procentsåtagandet. Såväl i den breda utvecklingsdiskussionen som i den smalare biståndsfinansieringsdiskussionen och klimatfinansieringsdiskussionen är vår huvudpoäng att fler länder måste ta sitt ansvar och bidra till dessa samlade utmaningar, som ibland är svåra att skilja åt, för att vi på ett så effektivt sätt som möjligt och med stor trovärdighet ska kunna säga att vi gör det vi kan och har åtagit oss för att bidra till fattiga länders och framför allt fattiga människors situation i dagens värld där vi ser simultana kriser och där klimatförändringarnas efterverkningar är en av de mest påtagliga.

Det är en viktig finansieringsdiskussion, men utifrån den breda utvecklingsansatsen betonar vi att det gäller att leva upp till sina åtaganden när det gäller att bidra till utveckling globalt sett. Vi kan dock ha en inhemsk diskussion om hur klimatfinansiering ska se ut på olika nivåer.

Anf. 132 KERSTIN LUNDGREN (C):

Det finns skäl att understryka ytterligare ett perspektiv som fanns med i utrikesutskottets diskussion. Det handlar om både transparens och ansvarsutkrävande, nämligen det parlamentariska perspektivet. Att lyfta fram lokala strukturer och det civila samhället är givetvis viktigt, men en del i att bygga demokrati och möjlighet till konfliktlösning, ansvarsutkrävande och transparens är att understryka det parlamentariska perspektivet i dessa sammanhang.

Jag utgår från att detta ryms, och jag hörde i utrikesutskottet att det var så. Det finns dock skäl när man lyfter upp local authorities att även försöka markera vikten av ett parlamentariskt perspektiv i såväl transparens- som accountability-delarna.

Anf. 133 ORDFÖRANDEN:

Jag utgår från att statssekreteraren instämmer i det.

Anf. 134 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Ja. Jag vill gärna komplettera mitt långa svar om klimatfinansieringsfrågan. När vi ser hur frågan hanteras i rådsslutsatserna är det viktigt att framhålla att poängen här är att principerna om biståndseffektivitet ska tillämpas på alla flöden som har för avsikt att bidra till utveckling i olika dimensioner. Det är ett viktigt framsteg även beaktande eventuella frågetecken kring hur proportionerna och finansieringskällorna ska se ut på klimatfinansieringsområdet. Jag ville ta tillfället i akt att förtydliga det.

Anf. 135 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Jag vill bara göra den kommentar jag gjorde i utrikesutskottet. När vi pratar om effektivitet och transparens samverkar vi oftast i regioner där även andra aktörer, som icke-demokratiska länder, kommer in i spelet, och det är viktigt att EU håller sin fana högt kring demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 136 JENS HOLM (V):

Jag vill bara annonsera att vi vill anmäla en avvikande mening just vad gäller klimatfinansiering, där vi tycker att Sverige borde driva att det ska vara nya additionella medel som ska komma till stånd.

Anf. 137 HELENA LEANDER (MP):

Jag tycker också att det var lite svagt vad gäller just klimatfinansieringen. Det är ett av de åtaganden vi har gjort att det ska vara nya additionella medel. Jag ansluter mig till Jens Holm där.

Anf. 138 PYRY NIEMI (S):

Jag instämmer i Vänsterns och Miljöpartiets uppfattning.

Anf. 139 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Vi får ta del av den avvikande meningen. Jag undrade om det var i anslutning till rådsslutsatserna eller i de framtida diskussionerna inför Busan som detta ansågs relevant.

Anf. 140 JENS HOLM (V):

Rådsslutsatserna.

Anf. 141 ORDFÖRANDEN:

Den här frågan har kommit upp ofta i EU-nämnden, så vi är välbekanta med hållningen.

Jag försöker sammanfatta med att det finns stöd för regeringens position under punkt 5 och att det finns avvikande meningar. En gäller klimatfinansieringen och är gemensam för Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Det finns ett medskick från Sverigedemokraterna beträffande ökad tydlighet i biståndseffektiviteten att regeringen bör lyfta fram det mer.

Vi har två övriga frågor. För tids vinnande kanske vi ska repetera rubrikerna. Den ena var G20-mötet och den andra var Sustainable Energy for All. Vill nämnden ställa några frågor till statssekreteraren om dessa två övriga frågor? Nej. Vill statssekreteraren säga något mycket kort?

2011/12:10
11 november

Anf. 142 Statssekreterare HANNA HELLQUIST:

Vi har ännu inte fått bakgrundsdokument på G20-punkten, så där kan jag inte ge någon ytterligare information.

När det gäller Sustainable Energy for All förväntar vi oss att kommissionär Piebalgs kommer att informera om sitt engagemang i detta. Det är baserat på FN:s generalsekreterares initiativ till en klimatsatsning inom FN som heter Sustainable Energy for All som länkar till generalförsamlingens beslut om att 2012 ska bli International Year of Sustainable Energy for All.

Anf. 143 ORDFÖRANDEN:

Därmed tackar vi statssekreteraren för i dag.

Anf. 144 ORDFÖRANDEN:

Välkommen, Eskil Erlandsson med medarbetare! Jag är ledsen att vi har dragit över tiden. Ni får skylla på de icke närvarande statsråden, som har fördröjt det hela. Men vi lever i intressanta tider, och därför blir det ofta många frågor.

Då det inte finns några frågor på de A-punkter som ligger under Eskil Erlandsson lägger vi dem till handlingarna.

Återrappport från möte den 20–21 oktober: Ministern kan välja att vara kortfattad och bara ta frågor. Finns det frågor? Nej. Vi lägger återrapporten till handlingarna.

Då kommer vi in på en viktig fråga, den gemensamma fiskeripolitikens internationella dimension.

Anf. 145 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Kommissionen har presenterat ett förslag till reform av den gemensamma fiskeripolitiken, och där ingår ett meddelande om den gemensamma fiskeripolitikens internationella dimension. Meddelandet tar upp tre områden, för det första den multilaterala nivån och särskilt bekämpning av olagligt, orapporterat och oreglerat fiske, för det andra den regionala nivån, att effektivisera de regionala organisationerna så att de får bättre förutsättningar att bevara och förvalta de marina levande resurserna, och för det tredje den bilaterala nivån, det vill säga de bilaterala avtalen och fiskepartnerskapsavtalen som nu av EU-kommissionen tillsammans benämns hållbara fiskeavtal.

Vid rådsmötet på måndag kommer meddelandet att diskuteras. Ordförandeskapet har tagit fram tre frågor som vägledning inför diskussionerna. I korthet handlar de frågorna om för det första prioritering avseende de regionala organisationerna och bilaterala avtal, för det andra synpunkter på de bilaterala avtalen, partnerskapsavtalen, och för det tredje huruvida nya rådsslutsatser ska tas fram.

Jag kommer i mitt svar att fokusera på den andra frågan, det vill säga den som handlar om EU:s partnerskapsavtal med länder utanför unionen. Regeringens målsättning är att vara så pådrivande som möjligt för att förbättra EU:s avtal och stärka förvaltningen av bestånden i tredjeland samt att förbättra efterlevnaden av avtalen.

De viktigaste aspekterna för regeringen är att säkerställa att EU:s fiske i tredjeland ska ske på ett reellt överskott, att det är viktigt att ersättningar från fiskeavtalen kommer befolkningen i partnerskapslandet till del, att fartygsägarna betalar delar av kostnaderna för tillgång till fiskeriresursen i tredjeländers vatten samt att hänsyn tas till målen för utvecklingssamarbetet vid genomförande av politiken som kan påverka utvecklingsländerna.

Jag bedömer Sveriges röst som mycket viktig i dessa förhandlingar. Regeringen ämnar vara en aktiv deltagare i utfrågningen om den nya

lagstiftningen och i framtagandet av nya och skärpta rådsslutsatser, där vi bland annat vill få med att efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna ska vara ett grundläggande villkor i alla EU:s externa fiskeavtal.

Anf. 146 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Tack, ministern, för föredragningen! Vi är inte lika positiva som regeringen när det gäller de här avtalen. Man kan tycka att det är ett systemfel någonstans när varje ändring av avtalen med ACP-länderna (Afrika, Karibien och Stillehavsöarna) endast leder till att avtalen blir mindre dåliga men aldrig bra. Vi anser inte att de här avtalen bör stärkas över huvud taget. Dessutom kan man ifrågasätta om avtalen inte endast är ett sätt att hålla till exempel en för stor portugisisk fiskeflotta under armarna.

Vi tycker tvärt emot regeringen att det kanske kan vara en lämplig tidpunkt att börja fasa ut de här avtalen nu, innan man beviljat medel inför nästa mångåriga budget.

Vi har en avvikande mening.

Anf. 147 JENS HOLM (V):

Vi har diskuterat det här många gånger, så jag skulle bara vilja hänvisa till vår avvikande mening från miljö- och jordbruksutskottet den 27 oktober som rör de här frågorna.

Anf. 148 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Jag har bara en kort kommentar. Det är att konstatera att det kommer att bli avtal. Vår uppgift är att se till att de blir så bra som möjligt. Det finns inte på kartan att EU skulle avstå från att skriva den här typen av avtal – bara så att medvetenheten om det finns.

Anf. 149 ORDFÖRANDEN:

Jag sammanfattar med att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna i denna fråga. Men det finns en avvikande mening från Sverigedemokraterna som går ut på att man är principiellt emot de här partnerskapsavtalen och en från Vänsterpartiet som är en upprepning av en avvikande mening den 27 oktober i miljö- och jordbruksutskottet.

Därmed skiljer vi oss från den frågan.

Vi går vidare, och nästa fråga är reformpaketet för den gemensamma jordbrukspolitik, punkt 5.

Anf. 150 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Rådet ska ha sin andra diskussion om det lagstiftningspaket för den gemensamma jordbrukspolitik som kommissionen presenterade den 12 oktober. På förra rådsmötet föredrog kommissionen förslaget, och medlemsstaterna gavs möjlighet att komma med initiala reaktioner, vilka var mestadels ifrågasättande.

Ordförandeskapet har inför denna diskussion valt att fokusera på direktstöden. Två frågor har medlemsstaterna ombetts att besvara, vilka ska ha skickats till nämnden. Frågorna rör strukturen för direktstöden samt

När det gäller strukturen för direktstöden oroar det mig att det blir större komplexitet och ökad administration. Jag hade förväntat mig en högre ambitionsnivå när det gäller förenklingar, och jag anser också att graden av frivillighet för medlemsstaterna måste öka till exempel vad gäller stödet till unga jordbrukare och småbrukare. Jag tror inte heller att det är möjligt att finna generella årliga och paneuropeiska förgröningsåtgärder som är effektiva ur miljösynpunkt. En sådan modell tar inte hänsyn till att naturförhållandena och miljöproblemen varierar inom EU. Därför anser jag att vi bör överväga att införa mer flexibilitet även inom denna del för att öka träffsäkerheten och miljönyttan.

Den del av direktstödsstrukturen som jag är mest kritisk till är möjligheterna för medlemsstater att bibehålla kopplade stöd. Som vi tolkar förslaget ges många medlemsstater möjlighet till en högre andel kopplade stöd 2014 jämfört med 2013. Jag motsätter mig detta dels eftersom det skapar olika konkurrensvillkor för individuella lantbrukare på den gemensamma inre marknaden, dels eftersom beslutet från hälsokontrollen frångås.

När det gäller fördelningen av direktstödet stöder jag kommissionens ambitioner om utjämning mellan medlemsstaterna.

Det går inte att rättfärdiga de stora skillnader i stödnivå som finns mellan medlemsstater i dag. Från regeringens sida skulle vi gärna ha sett en kraftigare utjämning. Men det är möjligt att kommissionens förslag är balanserat, givet de starka känslor som frågan ger upphov till i andra länder.

När det gäller utjämningen inom medlemsstater kan jag även där ställa mig bakom kommissionens ambition. Det är också viktigt att en sådan förändring genomförs på ett smidigt sätt och utan att enskilda brukare drabbas oproportionerligt hårt.

Anf. 151 JENS HOLM (V):

Vi har haft den här frågan uppe i miljö- och jordbruksutskottet, och det här är en diskussionspunkt, så jag ska hålla mig väldigt kort.

Ett medskick från Vänsterpartiet är att ni även i det här sammanhanget – jag vet att kommissionen förbereder ett förslag – ska ställa som krav att alla lantbrukare som tar emot EU-subventioner ska vara beredda på att det ska kunna offentliggöras.

Det finns en dom från EU-domstolen som numera försvårar offentliggörandet av de här medlen i många europeiska länder, så Storbritannien och Tyskland offentliggör dem inte längre som de gjorde tidigare. Sverige gör det fortfarande till hundra procent. Det tycker jag är bra, men det borde vara den generella inriktningen för alla länder och allt jordbruksstöd, så att journalister och allmänhet kan granska den här verksamheten. Det tycker jag att ni ska lyfta fram i det här sammanhanget och i alla andra sammanhang.

Anf. 152 PYRY NIEMI (S):

Tack för föredragningen! Jag har också bara ett medskick. Efter att landsbygdsministern hade varit i miljö- och jordbruksutskottet i går lyssnade vi på LRF. Det var väldigt tydligt att de välkomnade förgröningen i

första pelaren, medan landsbygdsministern inte välkomnade förgröningen. Jag tror att det kan råda lite förvirring i frågan, och jag ställde även i går frågan varför regeringen är så emot förgröningen i pelare 1 men fick dess värre inget svar.

Jag skickar med frågan, så att ni får lite tid på er att fundera och återkomma med svaret.

Anf. 153 HELENA LEANDER (MP):

Tack för föredragningen! Det här är en stor fråga med många detaljer, och det kommer nog att krävas en hel del kompromissande.

Jag vill bara framföra en principiell önskan om att sträva mot mer av ersättningar för de miljötjänster som lantbrukarna gör. Det som hela tiden ska vara vägledande är att det som kan ersättas på marknaden ska ersättas där, men de kollektiva nyttigheter som produceras ska ersättas via det här systemet. Har man bara det som lite ledstjärna tror jag att man kan navigera lite lättare bland alla blindskär som läggs ut i de praktiska detaljerna.

Anf. 154 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Jag vill bara ställa en kort fråga. Hur tänker regeringen när man anser att stödet till unga och småbrukare ska vara frivilligt? Vi anser att det kan ha ganska stor betydelse för svenskt jordbruk att man får det här stödet.

Anf. 155 IRENE OSKARSSON (KD):

Herr ordförande! Jag tackar ministern för föredragningen både här i dag och i går.

När det gäller förgröning, aktiva brukare och så vidare finns det en stor osäkerhet om vad det här egentligen står för. Det kanske är det som gör att vi har lite olika uppfattningar om gårdagens möten i utskottet och om vad vi egentligen hörde. Den problematiseringen tror jag att det är bra om även EU-nämnden får höra.

Anf. 156 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Jag tackar för de medskick som görs i de här sammanhangen.

Jag tycker att det är angeläget att vi penetrerar det förslag som nu finns från kommissionens sida. Det är att konstatera, säger jag generellt, att Europa i dag består av 27 medlemsländer med otroligt varierande förhållanden – detta sagt apropå stöd till unga och stöd till småbrukare. I vissa stater är medelantalet kor på en gård med mjölkproduktion 1,6. Där kanske det finns behov av stöd till småbrukare. I andra medlemsstater är det ett snittantal kor på gårdar med mjölkproduktion som överstiger 50. Där är ett sådant behov i stort obefintligt. Därtill vore det administrativt betungande om man skulle tvingas att per obligatorium ändå införa det, med den byråkrati som system brukar följas av.

Vad beträffar en annan generell kommentar som handlar om miljönytta, förgröning eller vilken benämning vi nu vill ha på den typen av åtgärder har vi en bred dialog med intressenter i vårt land, och jag tror inte att vi har annat än samsyn. Det gäller såväl miljöorganisationer som lantbrukets organisationer. Men svårigheten är att penetrera om det här

gör någon verklig skillnad för miljön eller inte och om det bara blir en ökad administration och kostnad för brukare likväl som för de administrativa organisationerna eller inte. Jag tror att vi strävar mot samma mål när jag pratar med företrädare för de organisationer som har ett speciellt intresse i de här sammanhangen.

Jag tycker alltså att det är väsentligt att vi fördelar stöd utifrån den nytta som det kan göra i respektive land. Vi ska inte bara dela ut pengar, utan stödet ska göra en verklig skillnad och nytta. Detta säger jag, som sagt, inte minst apropå miljöförgröningsstöd. Vi har ett instrument i den andra pelaren som är regionaliserat och som fungerar jättebra i vårt land och skulle kunna bli än bättre och starkare.

Låt oss ta ett annat land som exempel, ett sydligt land som Italien. Där är det andra förutsättningar, andra miljömål och andra problematiker som vi över huvud taget inte har. Därav min fundering kring att det kanske är bättre att lägga de här sakerna i den andra pelaren än att ytterligare byråkratisera direktstöds spelaren, den första pelaren. Samma sak gäller stödet till småbrukare och för all del också unga brukare. Det måste vara flexibelt så att vi inte bygger upp administrationer i alldeles för stor utsträckning.

Anf. 157 PYRY NIEMI (S):

Herr ordförande! Bara en kort fråga: Kan jag tolka det som att landsbygdsministern är emot förgröningsprincipen i pelare 1?

Anf. 158 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Absolut inte, men jag vill att det ska göra verklig skillnad. Jag vill att vi ska få ut något reellt för de pengar som vi lägger på miljöåtgärder och att det inte bara blir en ökad administration.

Anf. 159 ORDFÖRANDEN:

Har Pyry Niemi och Socialdemokraterna ett medskick här om en ökad klarhet i begreppet förgröning?

Anf. 160 PYRY NIEMI (S):

Svar: Ja, tack!

Anf. 161 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag sammanfattningsvis att det finns stöd för regeringens upplägg inför de fortsatta förhandlingarna. Men det finns också ett medskick från Socialdemokraterna om att man vill ha en ökad klarhet i begreppet förgröning. Även Vänsterpartiet har ett medskick.

Vi har nu kommit fram till de övriga frågorna. Det är tydligen en fråga om sockerregimen som tillkommer.

Anf. 162 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Det finns som vanligt några övriga frågor. Jag är beredd att svara på frågor om alla de övriga frågorna. Men en fråga tänker jag ta upp lite speciellt, och det är frågan om uppdatering av medlemsstaternas efterlevnad av värphönsdirektivet mot bakgrund av förbudet mot oinredda burar som träder i kraft den 1 januari 2012. Och jag gör detta

apropå att detta har varit en ganska stor men också i tid utsträckt fråga i vårt land.

Frågan om skydd för värphöns är en mycket viktig fråga för mig. Som ni vet har Sverige sedan länge ställt om hönshållningen så att vi nu producerar ägg i vad vi kallar för alternativa system med hög djurvälstånd.

Redan 1999 kom vi i EU överens om att från den 1 januari nästa år ska traditionella hönsburar utan rede, sittpinne och sandbad vara förbjudna inom Europeiska unionen. Det är ytterst beklagligt att flera medlemsländer inte har lyckats med den omställning som alltså beslutades redan 1999. Jag tycker att med en så lång övergångstid som vi faktiskt har haft finns det ingen anledning att ytterligare fördröja omställningen.

Jag välkomnar därför kommissionens avsikt att så snart som möjligt inleda överträdelseförfarande mot de medlemsstater som inte följer bestämmelserna i det hönsdirektiv som alltså beslutades redan 1999.

Detta är information som jag gärna vill delge nämnden apropå att det tidigare har funnits en del andra propåer från kommissionen, det vill säga om att man skulle förlänga övergångstiden och att det skulle vara lagligt att sälja ägg från höns som värper i burar som inte är lagliga efter den 1 januari.

I övrigt är jag beredd att svara på nämndens frågor.

Därtill, herr ordförande, ska jag tala om att vi har en lunchdiskussion om just förgröning.

Anf. 163 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar landsbygdsministern med medarbetare för i dag.

Innehållsförteckning

2011/12:10
11 november

---

1 § Allmänna frågor.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	1
Anf. 3 ULF HOLM (MP)	2
Anf. 4 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	2
Anf. 5 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 6 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	2
Anf. 7 MARGARETA SANDSTEDT (SD).....	4
Anf. 8 MARIE GRANLUND (S).....	4
Anf. 9 JENS HOLM (V)	5
Anf. 10 ULF HOLM (MP)	5
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 12 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	6
Anf. 13 MARIE GRANLUND (S).....	7
Anf. 14 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	7
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 16 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	8
Anf. 17 ULF HOLM (MP)	8
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 19 JENS HOLM (V)	9
Anf. 20 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	9
Anf. 21 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	10
Anf. 22 JENS HOLM (V)	10
Anf. 23 ULF HOLM (MP)	10
Anf. 24 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	10
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 26 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	11
Anf. 27 ULF HOLM (MP)	11
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 29 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	11
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 31 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	11
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 33 JENS HOLM (V)	11
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 35 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	12
Anf. 36 MARIE GRANLUND (S).....	12
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 38 Statsrådet BIRGITTA OHLSSON (FP)	13
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	13
2 § Utrikes frågor.....	14
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 41 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	14
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 43 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	14
Anf. 44 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 45 Utrikesminister CARL BILDT (M).....	14
Anf. 46 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	15
Anf. 47 KENNETH G FORSLUND (S)	15

Anf. 48	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	15
Anf. 49	JENS HOLM (V)	16
Anf. 50	Utrikesminister CARL BILDT (M)	16
Anf. 51	JENS HOLM (V)	16
Anf. 52	Utrikesminister CARL BILDT (M)	16
Anf. 53	JENS HOLM (V)	16
Anf. 54	Utrikesminister CARL BILDT (M)	16
Anf. 55	KERSTIN LUNDGREN (C)	18
Anf. 56	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	18
Anf. 57	KENNETH G FORSLUND (S)	19
Anf. 58	Utrikesminister CARL BILDT (M)	19
Anf. 59	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 60	Utrikesminister CARL BILDT (M)	21
Anf. 61	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 62	Utrikesminister CARL BILDT (M)	22
Anf. 63	JENS HOLM (V)	22
Anf. 64	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	22
Anf. 65	KERSTIN LUNDGREN (C)	23
Anf. 66	Utrikesminister CARL BILDT (M)	23
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	23
Anf. 68	Utrikesminister CARL BILDT (M)	24
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 70	Utrikesminister CARL BILDT (M)	24
Anf. 71	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	24
Anf. 72	Utrikesminister CARL BILDT (M)	25
Anf. 73	ORDFÖRANDEN	25
Anf. 74	Utrikesminister CARL BILDT (M)	25
Anf. 75	KENNETH G FORSLUND (S)	25
Anf. 76	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	26
Anf. 77	Utrikesminister CARL BILDT (M)	26
Anf. 78	KENNETH G FORSLUND (S)	26
Anf. 79	Utrikesminister CARL BILDT (M)	26
Anf. 80	ORDFÖRANDEN	26
Anf. 81	Utrikesminister CARL BILDT (M)	26
Anf. 82	ORDFÖRANDEN	27
Anf. 83	Utrikesminister CARL BILDT (M)	27
Anf. 84	ORDFÖRANDEN	28
Anf. 85	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	28
Anf. 86	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	29
Anf. 87	JENS HOLM (V)	30
Anf. 88	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	30
Anf. 89	KERSTIN LUNDGREN (C)	30
Anf. 90	Utrikesminister CARL BILDT (M)	31
Anf. 91	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	31
Anf. 92	KERSTIN LUNDGREN (C)	32
Anf. 93	Utrikesminister CARL BILDT (M)	32
Anf. 94	ORDFÖRANDEN	32
Anf. 95	Utrikesminister CARL BILDT (M)	33
Anf. 96	ORDFÖRANDEN	33
Anf. 97	Utrikesminister CARL BILDT (M)	33
Anf. 98	KERSTIN LUNDGREN (C)	34

Anf. 99	Utrikesminister CARL BILDT (M)	34
Anf. 100	ORDFÖRANDEN	35
Anf. 101	Utrikesminister CARL BILDT (M)	35
Anf. 102	KENNETH G FORSLUND (S)	36
Anf. 103	JENS HOLM (V)	36
Anf. 104	Utrikesminister CARL BILDT (M)	36
Anf. 105	ORDFÖRANDEN	37
Anf. 106	Utrikesminister CARL BILDT (M)	37
Anf. 107	ORDFÖRANDEN	37
3 §	Utrikes frågor – utveckling	38
Anf. 108	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 109	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	38
Anf. 110	ORDFÖRANDEN	38
Anf. 111	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	38
Anf. 112	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	40
Anf. 113	JENS HOLM (V)	40
Anf. 114	KENNETH G FORSLUND (S)	40
Anf. 115	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	41
Anf. 116	HELENA LEANDER (MP)	41
Anf. 117	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	41
Anf. 118	ORDFÖRANDEN	42
Anf. 119	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	42
Anf. 120	ORDFÖRANDEN	42
Anf. 121	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	42
Anf. 122	KENNETH G FORSLUND (S)	43
Anf. 123	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	43
Anf. 124	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	44
Anf. 125	ORDFÖRANDEN	44
Anf. 126	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	44
Anf. 127	JENS HOLM (V)	46
Anf. 128	KENNETH G FORSLUND (S)	46
Anf. 129	KERSTIN LUNDGREN (C)	46
Anf. 130	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	46
Anf. 131	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	46
Anf. 132	KERSTIN LUNDGREN (C)	47
Anf. 133	ORDFÖRANDEN	47
Anf. 134	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	48
Anf. 135	DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	48
Anf. 136	JENS HOLM (V)	48
Anf. 137	HELENA LEANDER (MP)	48
Anf. 138	PYRY NIEMI (S)	48
Anf. 139	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	48
Anf. 140	JENS HOLM (V)	48
Anf. 141	ORDFÖRANDEN	48
Anf. 142	Statssekreterare HANNA HELLQUIST	49
Anf. 143	ORDFÖRANDEN	49
4 §	Jordbruk och fiske	50
Anf. 144	ORDFÖRANDEN	50
Anf. 145	Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	50
Anf. 146	MARGARETA SANDSTEDT (SD)	51

Anf. 147 JENS HOLM (V)	51
Anf. 148 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	51
Anf. 149 ORDFÖRANDEN	51
Anf. 150 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	51
Anf. 151 JENS HOLM (V)	52
Anf. 152 PYRY NIEMI (S)	52
Anf. 153 HELENA LEANDER (MP)	53
Anf. 154 MARGARETA SANDSTEDT (SD)	53
Anf. 155 IRENE OSKARSSON (KD)	53
Anf. 156 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	53
Anf. 157 PYRY NIEMI (S)	54
Anf. 158 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	54
Anf. 159 ORDFÖRANDEN	54
Anf. 160 PYRY NIEMI (S)	54
Anf. 161 ORDFÖRANDEN	54
Anf. 162 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C)	54
Anf. 163 ORDFÖRANDEN	55